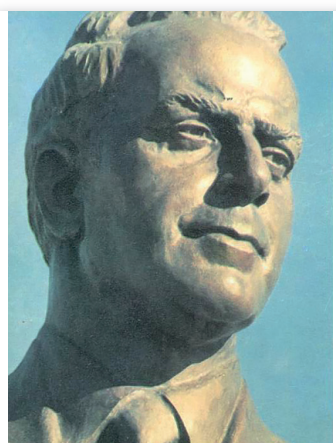

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

S. Hüseynov

**Azərbaycan
kökündə
Ermənistanın
ərazi iddiaları
duran
bu münaqişəni
birdəfəlik
həll etmək
istəyir**

Etibarlı və davamlı sülh...

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

01 avqust
2024-cü il,
cümə axşamı
№ 136 (6722)
Qiyməti
60 qəpik

➔ Bax səh. 2

Dilin şəkli, əlifbanın ruhu

➔ Bax səh. 3

O'Braynnın açdığı şifrə...

Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti və "5 aprel" in üzə çıxan gizlinləri

➔ Bax səh. 3

Sənayedə ilk...

➔ Bax səh. 5

Azərbaycan "yaşıl tikinti"yə keçir

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 11 tikinti və COP29 Təşkilat Komitəsinin bir neçə üzvü "Daşnıqlı Yaşıl Tikinti Bəyannaməsi" imzalayıb. Bəyannamənin məqsədi tikinti şirkətlərinin emissiyalarının azaldılması məsuliyyətini dərk etdiyini göstərməkdir. İmzalanma COP29-a hazırlıq çərçivəsində keçirilən "Azərbaycanda Yaşıl Tikinti" tədbirində baş tutub.

"Yaşıl tikinti" layihələri ekoloji cəhətdən təmiz və sağlam binalar tikmək üçün istifadə olunur. Bu cür layihələrdə ətraf mühitə təsirləri minimuma endirmək üçün material seçimi, enerji istifadəsi, suya qənaət və tullantıların idarə edilməsi kimi amillər diqqətlə planlaşdırılır. Bura, həmçinin binanın layihələndirildiyi yerin seçilməsi, tikintisi, istismarı, təmiri və hətta sökülməsi də aiddir. "Yaşıl tikinti"nin digər məqsədi binaların keyfiyyətinin qorunması və ya artırılması, onların daxili mühitində rahatlığın təmin...

➔ Bax səh. 6

Aşağı inflyasiya, sabit uçot dərəcəsi

Mərkəzi Bankın (MB) İdarə Heyətinin qərarı ilə uçot dərəcəsi 7,25 faiz, faiz dəhlizinin aşağı həddi 6,25 faiz, faiz dəhlizinin yuxarı həddi isə 8,25 səviyyəsində dəyişməz saxlanılıb. Qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəflə müqayisəsi, inflyasiya amillərinin dinamikası və risk balansının qiymətləndirilməsi nəzərə alınmaqla qəbul olunub. Bu isə, uçot və faiz dərəcələrinin parametrlərində heç bir dəyişiklik edilməməsi deməkdir. Qeyd edək ki, sabit uçot dərəcəsi siyasəti ilə bağlı qərar MB tərəfindən ikinci dəfə verilir, bir ay əvvəl qəbul edilmiş qərara əsasən, inflyasiya amillərinin dinamikası və risk balansının qiymətləndirilməsi nəzərə alınmaqla sabit uçot stavkası müəyyənənəşib.

Uçot dərəcəsinin müəyyən edilməsində inflyasiya faktoru başlıca rol oynayır, istehlak qiymətləri indeksinin artıb-azalması faiz dəhlizi ilə bağlı qərarı şərtləndirir. 2024-cü ilin...

➔ Bax səh. 4

Tehrandan dünyaya...

Xəbər verildiyi kimi, iyulun 30-da İran İslam Respublikasının prezidenti Məsud Pezeşkian andiçmə mərasimində keçirilib. İyulun 5-də keçirilən seçkilərdə qalib gələrək ölkəsinin 9-cu prezidenti seçilən Pezeşkian rəsmi fəaliyyətə başlayıb.

İran İslami Şura Məclisində keçirilən mərasimdə 70-dən çox xarici ölkənin dövlət başçıları və nazirləri, o cümlədən Azərbaycanın Baş naziri Əli Əsədov və Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan iştirak edib.

Qeyd edək ki, təmsil etdiyi islahatçı qanadın qarşısındakı dövrə hansı məsələləri əsas prioritet olaraq müəyyənləşdirməsi ilə bağlı məsələ Pezeşkianın andiçmə mərasimində daha cəlbədicə etmişdi - xüsusilə, Qərbi siyasi dairələri və mətbuatı andiçmə mərasimində veriləcək mesajların İran - Avropa, İran-ABŞ münasibətlərinə hansı təsirləri edəcəyini müəyyənləşdirməyə çalışırdı. Türkiyə mətbuatının verdiyi məlumata görə, Pezeşkian andiçmə mərasimindəki çıxışında qurulacaq yeni hökumətin İran və dünya üçün yeni imkanlar...

➔ Bax səh. 4

Kiyev sülh istəyir...

İndiyədək Rusiya-Ukrayna müharibəsi əsasən artan aqressiv dinamika fonunda davam edib. Ayrı-ayrı ölkələrdən və liderlərdən atəşkəs, sülh danışıqlarına çağırışlar edilsə də, bu, baş tutmayıb. Xüsusilə də Ukrayna təcavüzə məruz qaldığını əsas götürməklə, atəşkəs üçün ilkin mövqeyindən geri çəkilməyib.

Ancaq son günlərdə sonu görünməyən müharibə ilə bağlı yeni gəlişmələr müşahidə edilməkdədir. Bu gəlişmələrdə əsas məqam isə Ukrayna rəsmilərinin səsləndirdikləri sülh çağırışlarıdır. "Kiyev Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin həlli ilə bağlı Moskva ilə danışıqlar aparmağa hazırdır". Bunu son olaraq Ukrayna Prezident Ofisinin müşaviri Mixaylo Podolyak NV-yə müsahibəsində bildirib.

M.Podolyakin ifadə etdiyi fikirlər son günlərdə Ukraynadan gələn sülh çağırışlarına aid yeganə nümunə deyil. Bundan əvvəl sülh mövzusunda Çin səfəri zamanı Ukrayna xarici işlər naziri Dmitri Kuleba çinli həmkarı Van İ ilə görüşündə danışıqmışdı. O, ölkəsinin mövqeyini...

➔ Bax səh. 7

Məxfi müharibə ssenarisi...

➔ Bax səh. 7

Yaxın Şərq qarışdı

Bir gündə iki hücum...

➔ Bax səh. 6

Etibarlı və davamlı sülh...

Uzun illərdən sonra Cənubi Qafqazda davamlı və etibarlı sülh üçün zəmin yaranıb. 2022-ci ildən Azərbaycanın təşəbbüsü ilə meydana çıxan proses ötən ildən yeni istiqamət alıb - xüsusilə, ikitərəfli danışıqların aparılması, dövlətlərin müvafiq strukturlarının birgə açıqlamalar yayması, eyni zamanda, bəzi ərazilərlə bağlı delimitasiya və demarkasiya işlərinin görülməsi uğurlu nəticə üçün ümid yaradıb. Bu fakt dövlət rəsmiləri tərəfindən də təsdiqlənir. ABŞ-da səfərdə olan Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov "Hudson" İnstitutunda keçirilən müzakirələr zamanı bildirib ki, Azərbaycanla

Ermənistan arasında sülh prosesinin indiki mərhələsinə baxdıqda sülh sazişinin yekunlaşması istiqamətində substantiv irəliləyiş əldə etdiyimizi qeyd etməliyik. O vurğulayıb ki, tərəflər heç zaman sülh sazişinə bu qədər yaxın olmayıb: "Hər iki ölkə üçün düşmənçilik səhifəsini bağlamaq, Cənubi Qafqaz regionunun təbii-tini dəyişmək, onu yaxın qonşuluq, sülh və sabitlik bölgəsinə çevirmək üçün tarixi imkan yaranıb. Bu proses uzun müddətdir davam edir. 30 ilə yaxın vasitəçilik danışıqları aparılıb. Lakin ötən ilin dekabrında hər iki ölkə danışıqları aparmaq və yekunlaşdırmaq üçün ən effektiv və perspektivli formatın ikitərəfli və bir-

baş formatda olması ilə bağlı qərara gəldi. O vaxtdan qarşılıqlı etimadın qurulması və müəyyən proseslərin davam etməsi, o cümlədən diplomatik dəstək mübadiləsi, bəzi həbsdə saxlanılanların azad olunması, sərhədlərin delimitasiyası üçün əməli işlərin başlanılması daxil olmaqla əhəmiyyətli nailiyyətlər əldə olundu".

Elçin Əmirbəyov əlavə edib ki, masa üzərində olan sülh sazişinin mətninə baxdıqda demək mümkündür ki, onun yekunlaşmasına çox yaxındır: "Azərbaycanın istəyi beynəlxalq ictimaiyyətin gözləntilərini qarşılamaq üçün əlindən gələnin ən yaxşısını etməkdir. Amma, eyni zaman-

Azərbaycan kökündə Ermənistanın ərazi iddiaları duran bu münaqişəni birdəfəlik həll etmək istəyir

da, Azərbaycan kökündə Ermənistanın ərazi iddiaları duran bu münaqişəni birdəfəlik həll etmək istəyir. Biz ümid edirik ki, yerdə

qalan çətinliklər qısa zamanda lazımı qaydada həll olunacaq və biz etibarlı, davamlı və geri dönməz sülhə nail olacağıq".

Sülh sazişinin mətninin əksər hissəsi artıq razılaşdırılıb

Sülhün əsas şərti isə onun davamlı olmasıdır. Davamlı sülhün əldə olunması üçün isə bütün maneələr aradan qalxmaldır. Məsələn, Ermənistanın Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı

əsassız ərazi iddiaları var ki, İrəvan bunun aradan qaldırılmasına səy göstərməlidir. Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov müzakirələr zamanı çıxışın-

da bu məsələyə toxunaraq bildirib ki, sülh sazişini yekunlaşdırmaq üçün yeganə

maneəni aradan qaldırmaq daha çox Ermənistanın bacarıq və istəyindən asılıdır. Bu maneə Ermənistanda konstitusion şəkildə təsbit edilmiş Azərbaycana qarşı ərazi iddialarıdır. O əlavə edib ki, sülh sazişinin mətninə baxdıqda öhdəsindən gəlinməyəcək başqa çətinlik görünür. "Bu yaxınlarda da qeyd edildiyi kimi, sülh sazişinin mətninin əksər hissəsi artıq razılaşdırılıb və geri qalan hissələri də həll oluna bilər. Lakin biz münaqişənin mövcud olan ən böyük səbəbinə göz yumaraq irəli gedə və sülh sazişini imzalaya bilmərik. Bu səbəb isə odur ki, Ermənistanın bizə qarşı ərazi iddiaları var idi və bu iddialar konstitusiyaya hüququna əsasən hələ də aktualdır. Bu məsələ nə qədər tez həll olunsaydı, biz sonuncu mərhələyə o qədər tez yaxınlaşacağıq", - deyərək Elçin Əmirbəyov əlavə edib.

Ermənistan və Türkiyə arasında əlaqələrin inkişafı Azərbaycan ilə münasibətlərdə əldə oluna biləcək irəliləyişdən asılıdır

yib. O bildirib ki, Türkiyə də anlayır ki, Ermənistan və Türkiyə arasında əlaqələrin inkişafı Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərdə əldə oluna biləcək irəliləyişdən asılıdır. "Çünki Türkiyə ilə Ermənistan arasında sərhədlərin bağlanması əsas səbəbi də Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və işğalıdır. Biz Türkiyə ilə eyni mövqedəyik. Türkiyə də anlayır ki, Cənubi Qafqazda ərazi iddiası məsələsi tez bir zamanda həll olunmalıdır və sülh prosesi ətrafında onsuz da həssas olan atmosferi daha da ağırlaşdıracaq istənilən addımdan qaçmaq lazımdır", - deyərək Elçin Əmirbəyov əlavə edib.

Yeganə lazımı addım...

Nəzərə alsaq ki, Ermənistanın siyasi rəhbərliyi dəfələrlə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını həm şifahi şəkildə, həm də keçirilən görüşlərin nəticəsi olaraq meydana çıxan bəyanatlar vasitəsilə təsdiqləyib. Konstitusiyanın dəyişdirilməsi, əsassız iddiaların aradan qaldırılması mütləq şərtdir - bu, qarşıdakı gələcəkdə ortaya çıxmaqla yanaşı neqativ meyillərin qarşısını almaq üçün hüquqi müstəvi formalaşdırır. Başqa sözlə, Ermənistan özünün ana yasında bu dəyişikliyi etməklə bölgədə təhdid yaratmadığını, davamlı sülhü dəstəklədiyini göstərməyi olacaq. Elçin Əmirbəyov "Hudson" İnstitutunda keçirilən müzakirələr zamanı deyib ki, Konstitusiyaya dəyişikliyin Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan üçün nə qədər çətin olmasından danışarkən unutmamalıyıq ki, o, ən çətin işi artıq edib. O, açıq şəkildə bildirib ki, Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları yoxdur. Onun sözlərinə görə, N.Paşinyan həтта Azərbaycan ərazisi hesab etdiyi ərazini kvadrat kilometrində qeyd edib. Ölkənin xarici işlər naziri isə sülh sazişi layihəsinə daxil edilmiş

ərazi bütövlüyü və suverenliyinə hörmətdir. Bu da indi və gələcəkdə istənilən ərazi iddiasından imtina etmək deməkdir. Paşinyandan gözlənilən onun ritorika və siyasi bəyanatlarını real vəziyyətə uyğunlaşdırmasıdır. Əgər o, sadəcə olaraq, deyirsə ki, bu məsələni həll etmək onun üçün çətinidir, çünki ölkə daxilində çətinliklərlə üzləşəcək, bu, bizim üçün zəif arqumentdir. Bizim ondan gözlədiyimiz baş nazir kimi elan etdiyi Qarabağın Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisi olması, Ermənistanın ona qarşı iddialarının olmaması və bunun əsasında da qonşuları ilə əlaqələrini normalaşdırmağa hazır olması barədə bəyanatlarını icra etməsidir. Yeganə lazımı addım bu münaqişənin tək səbəbini aradan qaldıracaq konstitusiyaya dəyişikliyədir. Təsəvvür edin ki, biz bu sazişi imzalayıyıq və bir müddət sonra Ermənistanda yeni hökumət hakimiyyətə gəlir və bildirir ki, saziş əvvəlki baş nazir tərəfindən imzalanıb və legitim deyil, çünki konstitusiyaya ziddiyyət təşkil edir. Bu, o deməkdir ki, onlar gələcək revansist ritorikalar üçün qapıları açıq saxlayırlar. Ona görə də, sülhün əldə olunmasını istəyən heç bir kəs bu məsələni gözərdi etməz", - deyərək Elçin Əmirbəyov qeyd edib.

Azərbaycanla bağlanacaq sülh isə öz növbəsində bütövlükdə, regionda yeni siyasi reallıqlar formalaşdıracaq. Bu, yeni əməkdaşlıq münasibətlərinin qurulmasına, qonşu ölkələr arasında əlaqələrin yaranmasına rəvac verəcək. Xüsusilə, Ermənistan dərk etməlidir ki, Azərbaycanla bağlanacaq sülh bu ölkənin Türkiyə ilə də əlaqələrinin formalaşmasına imkan yaradacaq. Xatırladaq ki, bir neçə gün öncə Ermənistanla Türkiyə arasında münasibətlərin normalaşması ilə bağlı görüşlərin 5-ci raundu baş tutub. İki ölkənin ortaq sərhədində yerləşən Alican-Marqara sərhəd qapısında keçirilən görüşdə Türkiyə və Ermənistanın Normalaşma Prosesinin xüsusi nümayəndələri, səfir Sərdar Kılıç və Ermənistan Milli Məclisinin sədr müavini Ruben Rubinyan əvvəlki görüşlərdə razılaşdırılmış məsələləri təsdiqləyiblər. İrəvan anlamalıdır ki, Türkiyə ilə münasibətlərin yeni mərhələyə qədəm qoyması üçün Azərbaycanla sülhün imzalanması əsas şərt sayılır.

ABŞ-da səfərdə olan Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov Azərbaycanın regionda olan çətinliklər, çağırışlar və problemlərlə bağlı yanaşmasının hərtərəfli olduğunu de-

Fransa beynəlxalq hüquqa qarşı...

Artıq tarixə qovuşmuş və 30 ilə yaxın davam etmiş "Qarabağ münaqişəsi" dövründə beynəlxalq hüquq və ədalət bərpa edilmədi. fərqli platformalarda sülhyaradıcı missiyalar olsa da, onların apardığı iş qənaətbəxş sayıla bilməz - ən azından, ortada olan nəticə bunu deməyə əsas verir. Xüsusilə, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr olan Fransanın tutduğu mövqe qəbuləlməzdir. Bu ölkə beynəlxalq hüququn tanıdır, işğala və eskalasiyaya təhriklər edir, sülh prosesini sabotaja məruz qoyur. Elçin Əmirbəyov "Hudson" İnstitutunda keçirilən müzakirələr zamanı bildirib ki, beynəlxalq ictimaiyyətin, o cümlədən ATƏT-in Minsk qrupunun 29 ildə də bilmədiyini Azərbaycan özü etdi. Onun sözlərinə görə, əvvəlki illərdə Fransa bərabər münasibət nümayiş etdirməyə çalışsa da, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra iki ölkədən birini tam dəstəkləməyə başlayıb. "Ona görə də, bunlar hazırda müşahidə etdiklərimizin baş-

lanğıc nöqtəsi kimi qəbul olunmalıdır. Fransa bu gün sülh prosesinə ən azından hissə oluna-cıq şəkildə cəlb olunmayıb. Bu tək Fransa ilə Azərbaycan münasibətləri ilə yox, həm də Azərbaycan və Ermənistanın sülh prosesini birbaşa ikitərəfli formatda aparmaq və yekunlaşdırmaq qərarı ilə bağlıdır", - deyərək Elçin Əmirbəyov əlavə edib.

Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi bildirib ki, birbaşa başlayan Fransada istər icraedici hakimiyyət, istər parlamentin 2 palatasının, istərsə də çoxsaylı bələdiyyələrin və digər segmentlərin ictimai şəkildə ifadə etdiyi mövqə beynəlxalq hüquqa ziddir: "2020-ci ildə 44 günlük müharibədə Azərbaycanın etdiyi ədalətin bərpası idi. Azərbaycan Ermənistanın təxribatlarına cavab olaraq apardığı 44 günlük uğurlu hərbi əməliyyatlar nəticəsində ərazi bütövlüyünü bərpa etdi. Fransanın tək Azərbaycan deyil, həm də beynəlxalq hüquqa qarşı qərəzli mövqeyi anlaşılan deyil. Münasibətlərin korlanmasının əsas səbəbi budur. Ümid edirik ki, bu mövqə sona yetəcək və Fransa beynəlxalq ictimaiyyətin digər üzvləri kimi regionun yeni reallıqlarını və nəhayət, yeni status-kvonu qəbul edəcək".

Yerləşdiyimiz regionun geostrateji göstəricilərini nəzərə alsaq, sülhlə bağlı prosesə beynəlxalq diqqət də təbii qarşılamalıdır. Qlobal güclərin, böyük dövlətlərin sülh prosesi ilə bağlı addımları, tərəflər arasında görüşlərin keçirilməsi, təmasların olması baxımından mümkün yaradılması, hətta ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi üçün cəhdlər bunu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülhün əldə edilməsi mühüm bir coğrafiyanın siyasi-iqtisadi inkişafı üçün vacib şərtə çevrilib. Bu mənada, ABŞ-ın məsələyə münasibəti də adekvatdır. Elçin Əmirbəyov "Hudson" İnstitutunda keçirilən müzakirələr zamanı bildirib ki, ABŞ hər zaman geniş mənada Xəzər regionunda, o cümlədən Cənubi Qafqazda sabitliyin və mərhəmət qonşuluğun təbliğ olunmasında vacib rol oynayır. O deyib ki, rəsmi Bakı ABŞ-ın Azərbaycanın siyasi müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünə dəstəyini yüksək qiymətləndirir. "Bizim müxtəlif sahələrdə 30 ildən çox davam edən intensiv əməkdaşlığımız mövcuddur. Ölkələrimiz arasında enerji sahəsində uzunmüddətli və məhsuldar əməkdaşlıq var. Həmçinin biz böyük regional və beynəlxalq çağırışlara ca-

ABŞ-ın söylərini təqdir edirik

vab vermək üçün birlikdə işləmişik. Azərbaycan əsgərləri Əfqanıstan, Kosovo və İraq kimi qaynar nöqtələrdə amerikalı hərbiçilərlə çiyin-çiyinə döyüşüb və biz Kabil Hava Limanını ən son tərək edənlərdən", - deyərək Elçin Əmirbəyov əlavə edib.

Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi qeyd edib ki, regionda iki xalqın münaqişə və rəqabəti bitirməsi, bölgədə rifah, sabitlik və inkişaf namına yeni dövrün başlanması Ermənistanla da çox yaxşı əlaqələrə malik olan ABŞ-ın da marağındadır: "Biz ABŞ-ın prosesin daha da irəliləməsinə asanlaşdırmaq üçün göstərdiyi səyləri təqdir edirik. Düşünürəm ki, belə təlatümlü zamanda dünyada sülh üçün yaxşı imkanın olduğu və məsələnin müsbət həllinin baş verəcəyi ən azı bir nöqtə tapmaq sevincidir".

P.SADAYOĞLU

Azərbaycan - Pakistan: Strateji əməkdaşlıq əlaqələri yüksək qiymətləndirilir

Azərbaycan və Pakistan iki dost ölkə kimi münasibətlərini davamlı olaraq inkişaf etdirirlər. Yüksək dinamizmə malik olan siyasi dialoq müxtəlif səviyyələrdə aparılır. Elə bu günlərdə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Pakistan İslam Respublikasının Azərbaycan Respublikasında yeni təyin

olunmuş səfəri Qasım Mohiuddinlə görüşüb. Görüşdə ölkələrimiz arasında mövcud strateji tərəfdaşlıq gündəliyi, Azərbaycan Prezidentinin Pakistana son rəsmi səfəri zamanı əldə olunmuş razılıqların icrası məsələləri və gələcək planlar müzakirə edilib. Tərəflər iki dost və qardaş ölkə arasında strateji əməkdaşlıq əlaqələrini yüksək qiymətləndirib, bir çox istiqamətlərdə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinin zəruriliyini vurğulayıblar.

olunmuş səfəri Qasım Mohiuddinlə görüşüb.

Görüşdə ölkələrimiz arasında mövcud strateji tərəfdaşlıq gündəliyi, Azərbaycan Prezidentinin Pakistana son rəsmi səfəri zamanı əldə olunmuş razılıqların icrası məsələləri və gələcək planlar müzakirə edilib. Tərəflər iki dost və qardaş ölkə arasında strateji əməkdaşlıq əlaqələrini yüksək qiymətləndirib, bir çox istiqamətlərdə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinin zəruriliyini vurğulayıblar.

Yüksək səviyyədə olan qarşılıqlı hörmət və ehtiram

Tarixin bütün dövrlərində Azərbaycanda Pakistana, Pakistanda isə Azərbaycana xoş mərəmə əsaslanan münasibət sərgilənib. Eyni zamanda, Pakistan Azərbaycanın müstəqilliyini ilk tanıyan (1991-ci il dekabrın 12-si) dövlətlərdən biri olub. Ölkələrimiz arasında diplomatik əlaqələr 1992-ci il iyunun 9-da qurulub. Həmin dövrdən sonra Azərbaycan-Pakistan əlaqələri davamlı şəkildə inkişaf etməklə bugünkü strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəlib.

Bu gün Pakistan-da Azərbaycana, Azərbaycanda isə Pakistana qarşılıqlı hörmət və ehtiram kifayət qədər yüksəkdir ki, buna da dövlət və hökumət başçılarının səfərləri, müntəzəm hal alan təmasları özünün müsbət təsiri göstərir. Son olaraq cari il iyulun əvvəlində Prezident İlham Əliyevin dost ölkəyə uğurlu səfəri baş tutdu.

Azərbaycan Prezidentinin dost ölkəyə son səfəri ilə bağlı bir məqamı xüsusi qeyd etmək istərdik. Səfər zamanı Prezident İlham Əliyevin təyyarəsinin Pakistanın hava məkanında bu ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin qırıcı təyyarələri tərəfindən qarşılanması və ənənəyə uyğun şüarın oxunması, dövlətimizin başçısının şərafinə toplanan yayıl atəşi açılması Azərbaycan, onun Liderinə olan dərin hörmət və ehtiramın təzahürü idi.

Eyni zamanda, Azərbaycanda da dost, qardaş Pakistana belə səmimi münasibət bəslənir. Prezident İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi bütün Azərbaycan yaxşı bilir ki, işğal dövründə Pakistan hər zaman yanımızda olan bir sıra ölkələrdən biri olub. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı rəsmi İslamabadın ölkəmizə ənənəvi siyasi dəstəyinin nəticəsi olaraq xalqımız böyük qələbə şərtlərində əllərində Azərbaycan, Pakistan və Türkiyənin bayraqları ilə çıxmışdılar.

İqtisadi sahədə əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar

Ötən il iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi 27 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu, əlbəttə ki, ölkələrimizin potensialından aşağı göstəricidir. Buna görə də həm Azərbaycan, həm də Pakistan perspektivdə qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinə artırmaq niyyətindədirlər. Pakistan tərəfi Azərbaycan şirkətlərinin bu ölkəyə sərmayə qoymasında çox maraqlıdır. Hazırda Azərbaycanca 3600-dən çox Pakistan şirkəti qeydiyyatda alınıb və onlar sənaye, kənd təsərrüfatı, tikinti, ticarət, nəqliyyat və xidmət sahələrində aktiv fəaliyyət göstərilir. Azərbaycan Pakistan ilə iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsini vacib hesab edir. Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə, Pakistandan idxal olunan dəyərli məhsulların idxal rüsumu birtərəfli güzəşt tətbiq edilməklə 2027-ci il dekabrın 31-dək 15 faizdən 0 faizə endirilib.

Azərbaycanla Pakistanın iqtisadi əməkdaşlığı üçün mühüm istiqamətlərdən biri nəqliyyat bağlantılarıdır. Belə ki, iki ölkə həm Orta Dəhliz, həm Şimal-Cənub, həm də Şərq - Qərb dəhlizlərində əməkdaşlıq imkanlarına malikdir.

MÜBARİZ

Dilin şəkli, əlifbanın ruhu

1 avqust - Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günüdür

Xalqın dili, ədəbiyyatı onun varlığının təməlidir. Bu gün biz istənilən sahədə əlli milyonluq Azərbaycan xalqının adından çıxış etməyə, möhtəşəm dilimizin hüduqlarına güvənir, siyasi, inzibati səhədlərimizi xeyli aşan dil məmlekətimizin sakinini, dil səltənətimizin vətəndaşı kimi danışıq. Millətin gerək sərhədi onun dilinin hüduqları ilə üst-üstə düşür. "Millət" anlayışına hələ də mükəmməl bir tərif tapılmamasına baxmayaraq, cəsarətlə deyə bilərik ki, xalqın, millətin ən mühüm, fundamental atributu dildir, yazıdır, başqa sözlə, onun mənəvi varlığıdır.

Milləti ruha bənzətsək, dövləti o ruhun bədənini kimi təsəvvürə gətirə bilərik. Bədən ruhu nə qədər mükəmməl ifadə eləsa, özü də bir o qədər kamil, o qədər yetkin olar. Ölkəmizin müstəqilliyi bərpə olundandan bəri Azərbaycan dövləti də bu mükəmməlliyə yetişmək uğrunda bütün cəhəhlərdə mücadilə verib, xalqımızın mənəvi varlığını, tarixini, taleyini, ruhi zənginliyini ifadə etmək üçün əlifba islahatından tutmuş Vətən müharibəsinə qədər hər cür tədbirə əl atıb. Bu baxımdan 2001-ci ilin 9 avqustunda Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin avqustun 1-nin Azərbaycan Respublikasında Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Günü kimi qeyd olunması haqqında imzaladığı fərman da mühüm tarixi sənəd, belə vacib tədbirlərdən biri sayılmalıdır.

Tarix boyu Azərbaycan ərazisində herqliflərdən, qədim alban əlifbasından tutmuş indi yararlandığımız latın qrafikasına qədər müxtəlif yazı növlərindən, əlifbalardan istifadə olunub. Ancaq bu yazı sistemlərindən heç biri dilimizi indiki qədər rəvan, rahat, mükəmməl ifadə etməyib. Əlifba ilə bağlı problemlər ziyalılarımızı, dilçi alimlərimizə əvvəllər də məlum idi, ancaq onların müstəqil ölkənin azad vətəndaşları kimi sərbəst iradə nümayiş etdirmək imkanı olmadıqından bu məsələ bərdəhlik həllini tapmaq üçün uğun zamanı, tarixi fürsəti gözləyirdi. Belə bir fürsət ölkəmiz müstəqilliyinə qovuşandan sonra yarandı.

İslam dininin xalqımız arasında yayılması ilə əlaqədar əsrlər boyu ölkəmizdə ərəb əlifbasından istifadə olunmuşdu. Ərəb dili həm elm, həm də təhsil dili kimi hakim rol oynamışdı. Fəqət ərəb dili, ərəb əlifbası müsəlman dünyasında təmsil olunan xalqlar arasında mədəni əlaqələrin yaranması, möhkəmlənməsi baxımından müstəsna əhəmiyyətə malik olsa da, türk dillərinin, o cümlədən Azərbaycan türkcəsinin fonetik sistemini dolğun əks etdirə bilmirdi. Maarifçi ziyalılarımız istər XIX əsrdə, istərsə də XX əsrin birinci rübündə bu məsələyə diqqətəndirərək, yeni əlifbanın yaranması zərurəti ilə əlaqədar dəfələrlə məsələ qaldırmışdılar. Mirzə Fətəli Axundov isə yalnız məsələ qaldırmaqla, ideya verməklə kifayətlənməmiş, konkret iş keçmişdi, yaratdığı yeni yazı sistemi ilə Osmanlı sarayına qədər gedib çıxmışdı. Təəssüf ki, tarixi şərait yetişmədiyinə görə o zaman bu ideyanı həyata keçirmək mümkün olmamışdı.

Şərait yalnız Birinci Dünya müharibəsindən sonra, millətlər həbsxanasına çevrilmiş imperiyaların dağılması, yeni milli dövlətlərin meydana gəlməsi, milli mədə-

niyyətlərin dirçəlməsiylə paralel şəkildə yarandı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin əlifba islahatı ilə məşğul olmağa ömrü çatmadı. Ölkəmizdə sovet hakimiyyəti qurulandan sonra müasir yazı sistemi-nə keçilməsi məsələsi yenidən aktuallıq qazandı. 1922-ci ildə yeni hökumət əlifba komitəsinin yaradılması haqqında qərar verdi. Komitənin qarşısına qoyulan vəzifə Azərbaycan dili üçün latın qrafikalı əlifba tərtib etmək idi. Növbəti ildən yeni əlifbaya keçid prosesi daha da sürətləndirildi.

1926-cı ildə Bakıda Birinci Ümumittifaq Türkoloji Qurultayın keçirilməsi kimi çox əlamətdar, türk dünyası üçün tarixi əhəmiyyət daşıyan bir hadisə baş verdi. Qurultayın tövsiyəsi əsasında 1929-cu ilin əvvəllərdən Azərbaycanda latın qrafikalı əlifbanın tətbiqinə başlandı. Bu keçid həm Azərbaycanın müasir sivilizasiyaya inteqrasiya olunması, həm də ölkədə hökm sürən kütləvi savadsızlığın aradan qaldırılması yolunda vacib addım kimi dəyərləndirildi.

Fəqət Azərbaycanın ardınca yeni qurulmuş Türkiyə respublikasında da ərəb əlifbasından latın qrafikasına keçilməsi sovet imperiyasının türkəfob rəhbərliyində əndişə yaradı. Məlum məsələdir ki, bu cür dəyişikliklər istər sovet dövlətinin ərazisində, istərsə də onun hüduqlarından kənarda yaşayan türkdilli xalqlar arasında mədəni əlaqələri daha da gücləndirəcək, ortaq türk ədəbi dilinin, bütövlükdə oraq mədəniyyətin formalaşmasını stimullaşdıracaqdı. Bütün bunlar sovet dövlətinin pantürkizm ideyasına qənim kəsilmiş rəhbərliyini narahat etməyə bilməzdi.

Narahatlıq öz ifadəsini onda tapdı ki, 1940-cı ildə Azərbaycan sovet respublikasının kiritil qrafikalı əlifbaya keçirilməsi haqqında qərar qəbul olundu. Sonradan dilimizin fonetik sistemində uyğunlaşdırılması məqsədilə bu əlifbanın da üstündə müəyyən korreklələr aparıldı. Sonuncu qərar təqribən yarım əsrdən çox - ta ölkəmiz yenidən müstəqillik qazanana, əvvəlkindən müəyyən qədər fərqli latın qrafikasına keçilənə qədər qüvvədə qaldı. Əlifba komissiyasının tərtib etdiyi latın qrafikalı yeni yazı sistemi 1992-ci ildə təsdiqlənəndən sonra tətbiq olunmağa başladı. Bununla da Azərbaycanın həm Türkiyə (dolayısıyla türk dünyası), həm də çağdaş sivilizasiyaya mədəni inteqrasiya prosesinin yeni mərhələsinə start verildi. Bu prosesin əbədi olacağına indi artıq şübhə qalmayıb.

Əlifba dilin şəkli, dil əlifbanın ruhudur. Dil olmasa, millət olmaz, millət olmasa, dövlət olmaz, dövlət olmasa, nizam olmaz, nizam olmasa, bizi birləşdirən tellər olmaz. Bu ölkədə yaşayan fərdləri, qövmələri, xalqları bir-birinə bağlayan ən möhkəm tel Azərbaycan dili, bu dilin ifadəsi olan Azərbaycan əlifbasıdır. Dilinə, yazısına xor baxan toplumun millətlər cərgəsində şəərəli yer tutması mümkün deyil. Dilimizin, yazımızın qədrini bilək. Əlifba günümüz, dil bayramımız mübarək olsun!

Toğrul

O'Braynın açdığı şifrə...

Son 4 ildə Azərbaycanın Cənubi Qafqazda formalaşdırdığı siyasi situasiya regionun geocoğrafi və geostrateji üstünlüklərini iqtisadi dividəndə çevirmək şansı yaradıb. Ötən dörd ildə baş

verənlərin ardından yaranan yeni mərhələ Cənubi Qafqazın həyatında sabit, inkişafa yönəlik dövrün başlanğıcı kimi qeyd edilir. Eyni zamanda, bölgədə təhlükəsizliyin təmin edilməsi, əməkdaş-

lıqların güclənməsi üçün yarıdan münbit şərait bir sıra global güclərin diqqətini cəlb etməkdədir - xüsusilə, Azərbaycanın Şərq-Qərb istiqaməti üzrə daşımaçılıq imkanlarının varlığı, ən mühüm kommunikasiya şəbəkəsinə malik olması, ən əsası isə yeni tərəfdaşlıq mühiti yaratması artıq hər kəs tərəfindən etiraf edilir. Ölkəmiz

son dövrlərdə dünyanın aparıcı iqtisadi güc mərkəzləri sayılan dövlətlərlə strateji əməkdaşlıq sənədləri imzalayır, tərəfdaşlıq bəyannamələri qəbul edir. Bu isə, növbəti mərhələ üçün həm yüksək iqtisadi üstünlüklərin formalaşması-

Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti və "5 aprel" in üzə çıxan gizlinləri

na, həm də siyasi əlaqələrin güclənməsinə yol açan amil kimi çıxış edir.

ABŞ-dan növbəti etiraf...

marafı olan və qarşıdakı zaman kəsiyində bölgə üzrə proqnozlaşdırılan global əhəmiyyətli layihələrdə iştirak etmək üçün can atan ölkələrin diqqətindədir. Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasının təkcə Cənubi Qafqaz üçün deyil, bütövlükdə, böyük bir coğrafiya üçün mühüm yeniliklərə yol açacağı şübhəsizdir - bunun fonunda sülhlə bağlı prosesin həm də yeni beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemi formalaşdıracağı indidən bəlli olur. ABŞ və Aİ-nin uzun müddətdir ki, Ermənistanın əli ilə bölgəyə təmas etməyə çalışması, özü üçün təsir mexanizmləri yaratmağa cəhdlər göstərməsinin səbəbləri meydana çıxır. Necə deyirlər, gec də olsa Azərbaycanın bölgə üçün formalaşdırdığı yeni zəmin böyük güclər tərəfindən də etiraf edilir.

Məsələn, vaxtilə Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı məsələnin diqqətdən kənarda saxlanması, son dövrlərdə isə aktuallaşması böyük maraq doğurur - ən azından ABŞ administrasiyasının həqiqətləri etiraf etməsi bu məsələnin üzərindəki şifrəni də çözüür. Belə ki, ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Brayn çərşənbə axşamı bildirib ki, ABŞ Rusiya və Çindən yan keçməklə, Mərkəzi Asiya ölkələrindən dünya bazarlarına Ermənistan və Azərbaycan ərazilərindən keçməklə yeni qurulu yaratmaq imkanını nəzərdən keçirir. "Mərkəzi Asiya ölkələri inanılmaz dərəcədə zəngindir və indi dünya bazarlarına çıxmaq üçün yeganə variant Rusiya və ya Çindən keçir. Əgər biz Ermənistan və ya Azərbaycan ərazisindən keçən marşrut açarsak, o zaman onlar dünya bazarlarına çıxış əldə edəçəklər, Rusiya və Çindən daha az asılı olacaqlar", - O'Brayn Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsində deyib.

Vurğulandığı kimi, bu "ştrixlər" bütün dövlətlərin - xüsusilə, Cənubi Qafqazda iqtisadi

marafı olan və qarşıdakı zaman kəsiyində bölgə üzrə proqnozlaşdırılan global əhəmiyyətli layihələrdə iştirak etmək üçün can atan ölkələrin diqqətindədir. Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasının təkcə Cənubi Qafqaz üçün deyil, bütövlükdə, böyük bir coğrafiya üçün mühüm yeniliklərə yol açacağı şübhəsizdir - bunun fonunda sülhlə bağlı prosesin həm də yeni beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemi formalaşdıracağı indidən bəlli olur. ABŞ və Aİ-nin uzun müddətdir ki, Ermənistanın əli ilə bölgəyə təmas etməyə çalışması, özü üçün təsir mexanizmləri yaratmağa cəhdlər göstərməsinin səbəbləri meydana çıxır. Necə deyirlər, gec də olsa Azərbaycanın bölgə üçün formalaşdırdığı yeni zəmin böyük güclər tərəfindən də etiraf edilir.

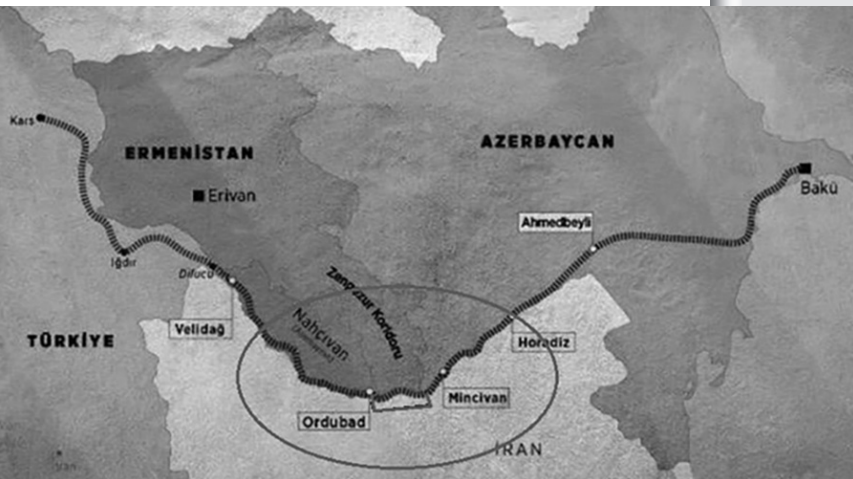
Məsələn, vaxtilə Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı məsələnin diqqətdən kənarda saxlanması, son dövrlərdə isə aktuallaşması böyük maraq doğurur - ən azından ABŞ administrasiyasının həqiqətləri etiraf etməsi bu məsələnin üzərindəki şifrəni də çözüür. Belə ki, ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Brayn çərşənbə axşamı bildirib ki, ABŞ Rusiya və Çindən yan keçməklə, Mərkəzi Asiya ölkələrindən dünya bazarlarına Ermənistan və Azərbaycan ərazilərindən keçməklə yeni qurulu yaratmaq imkanını nəzərdən keçirir. "Mərkəzi Asiya ölkələri inanılmaz dərəcədə zəngindir və indi dünya bazarlarına çıxmaq üçün yeganə variant Rusiya və ya Çindən keçir. Əgər biz Ermənistan və ya Azərbaycan ərazisindən keçən marşrut açarsak, o zaman onlar dünya bazarlarına çıxış əldə edəçəklər, Rusiya və Çindən daha az asılı olacaqlar", - O'Brayn Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsində deyib.

Vaşinqton İrəvandan siyasi məqsədləri üçün istifadə edir

Ceyms O'Braynın bu açıqlaması ABŞ-in analoji istiqamətdəki söyləmələri diqqət mərkəzinə salır. Rəsmi Vaşinqtondan son dövrlərdə Orta Dəhliz, Zəngəzur dəhlizi, iqtisadi əməkdaşlıqların inkişaf etdirilməsi ilə bağlı intensiv fikirlərin əsədilməsi düşündürücüdür - təsadüfi deyil ki, bir müddət öncə ABŞ Dövlət Departamenti-nin yayılan açıqlamasında da bildirilirdi ki, Vaşinqton Şərq-Qərb marşrutu üzrə ticarəti gücləndirmək üçün Azərbaycanla

əməkdaşlıq etməyi planlaşdırır. Qeyd olunurdu ki, Azərbaycan Qərb bazarlarını Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əlaqələndirərək bu ölkələrin global bazarlara çıxışını təmin edəçək potensiala sahib olan Şərq-Qərb ticarət yolunun mühüm

hissəsidir.

Bu açıqlamanın şifrəsində Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinin beynəlxalq gündəlikdə diqqətlə izlənilməsi faktının növbəti sübutunu görürük. Sırr deyil ki, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə meydana çıxan Zəngəzur dəhlizinin açıl-

ması məsələsi özündə mühüm siyasi-iqtisadi əsasları əks etdirir. ABŞ-in hazırkı mövqeyi isə həm də bəzi siyasi amillərlə bağlıdır.

Ceyms O'Braynın açıqlamasında Vaşinqtonun əsas iqtisadi-siyasi rəqiblərinin adını yer alması təsadüfi deyil. Ceyms O'Brayn digər açıqlamasında apardıqları siyasətin necə deyirlər "şəklini çəkir": "ABŞ Ermənistanın Rusiya ilə ənənəvi möhkəm münasibətlərindən uzaqlaşması üçün şərait yaratmağa çalışır". O, Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsinin dinləmələrində çıxış edəçək Ermənistanın baş naziri

Nikol Paşinyanın Rusiya ilə münasibətlərdən uzaqlaşmaq üçün atdığı cəsarətli addımları alqışlayıb. "Ermənistan əhalisinin əhəmiyyətli bir hissəsi Rusiyadan uzaqlaşmaq istəyir. Beləliklə, biz bunun baş verməsi üçün şərait yaradıırıq". Göründüyü kimi, ABŞ Ermənistanı yaxınlaşmasının əsl səbəbini açıq izah edir. "Hədəfin" bu qədər açıq səsləndirilməsi isə İrəvan üçün yaxşı perspektiv vəd etmir...

Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin yaratdığı üstünlükləri anlasa...

Ceyms O'Brayn həm də növbəti dəfə "5 aprel görüşü"nün şifrəsini bəyan etmiş oldu. Bu "paktın" hədəfi"ndə yalnız Azərbaycanı dayanmadığı, əksinə, amerikalı rəsminin açıq kontekstdə açıq çəkdiyi Çin və Rusiyanın yer alması növbəti dəfə təsdiqini tapır. Bəli, 5 aprel toplantısı bir tərəfdən Ermənistanın şirnikləndirilməsi və nəticədə Qərbbə yönləndirilməsi üçün tələ idisə, digər tərəfdən, Ermənistan ictimaiyyəti üçün qarşıdakı siyasi təhlükənin anonsudur - bu, paralel olaraq Zəngəzur dəhlizinin iqtisadi dividendini açıq şəkildə büürzə verir. Yeni özünün siyasi məqsədləri üçün Ermənistanı koləsinə çevirməyə salışan Qərb Zəngəzur dəhlizinə iqtisadi üstünlükləri səbəbilə can atır. Bu dəhliz post-müharibə dövründə regional inkişafın əsas unsurlarından birinə çevrilməklə yanaşı, Şərq-Qərb logistik ticarət və yükdaşıma yolu kimi böyük əhəmiyyətə malikdir. Zəngəzur dəhlizi Şərq-Qərb marşrutu üzərində ən qısa yol kimi əhəmiyyət daşıyır. Yol istər qərb, istərsə də şərq kontingentindən olacaq tərəfdaşlar üçün effektiv xarakter daşıyır - dəhlizin coğrafi imkanları olduqca genişdir. Başqa sözlə, dəhliz yeni iqtisadi münasibətlər sisteminin əsas təməllərindən birinə çevrilmə potensialına malikdir. Zəngəzur dəhlizinin ən mühüm üstünlüklərindən biri Avropa ilə Asiyayı birləşdirməklə yanaşı, Yaxın Şərq regionuna da yaxınlığıdır. Türkiyə vasitəsilə təkcə Avropaya deyil, eləcə də Yaxın Şərqə çıxış imkanı qazanacaq layihə tərəfdaşları bu üstünlükdən də yararlanmış olacaqlar. Beləliklə, ABŞ-in rusiya və Çindən yan keçəçək marşrutda "iştirakçılıq" həvə-

sinin haradan yaranmasının açıq mənzərəsi ortaya çıxır. Eyni zamanda, Vaşinqton anlayır ki, Azərbaycanın bölgədə yaratdığı yeni siyasi-iqtisadi nizam bir sıra xüsusiyyətləri, ən əsası da təhlükəsizliyin təmini ilə seçilir. Dəhliz ən təhlükəsiz marşrutlardan birinə çevrilmə perspektivinə malikdir. Dəhliz ətrafında formalaşacaq əməkdaşlıq platformalarında Vaşinqtonun marafında olan Mərkəzi Asiya tam şəkildə iştirak edəçək. Beləliklə, ABŞ növbəti dəfə etiraf edir ki, Azərbaycan son 4 ildə bölgədə olduqca vacib və iqtisadi əhəmiyyət daşıyan addımlara imza atıb...

P.İSMAYILOV

Tehrandan dünyaya... İranın yeni prezidenti mesajlarını verdi

Yeni imkanlar...

Qeyd edək ki, təmsil etdiyi islahatçı qanadın qarşısındakı dövrdə hansı məsələləri əsas prioritet olaraq müəyyənləşdirməsi ilə bağlı məsələ Pezeşkianın andıçmə mərasimini daha cəlbədicə etmişdi - xüsusilə, Qərb siyasi dairələri və mətbuatı andıçmə mərasimində veriləcək mesajların İran - Avropa, İran-ABŞ münasibətlərinə hansı təsirləri edəcəyini müəyyənləşdirməyə çalışırdı. Türkiyə mətbuatının verdiyi məlumata görə, Pezeşkian andıçmə mərasimindəki çıxışında qurulacaq yeni hökumətin İran və dünya üçün yeni imkanlar təqdim edəcəyini bildirib: "Yeni qurulacaq hökumətlə birgə ölkənin qarşı-qarşıya dayandığı təhlükələri və xalqın problemlərini müəyyənləşdirmək üçün fürsətimiz olacaq. Xalqın tələblərini dinləmək və əsas problemləri aradan qaldırmaq, təhlükələrə qarşı milli birlik yaratmaq vacibdir".

Səslənən təzislər gözlənilməli ki, İranın regional müstəvidə davranışlarını, eyni zamanda, Yaxın Şərqə münasibətdə tutacağı mövqeyi, ərəb

dünyası ilə əlaqələrin yeni mərhələyə qədəm qoyması ehtimalını, ən əsası isə Qərb ilə əlaqələrində yeniliklərin müşahidə olunması kimi detallarla yanaşı, daxili auditoriyaya istiqamətlənən xəttə əsaslanır. Bu da şəbəkə deyil - ötən ilin sonlarında İranda baş verən gərginliklər dövründən

tin daxilində hansısa tənzimləmələrə ehtiyacın olduğunu açıq şəkildə ortaya qoyurdu. Yeni prezidentin "problemlərdən çıxış yoluunu birgə müəyyənləşdirmək" fikri bu mənada, daha diqqətcəkicidir.

Milli birliyin təmini...

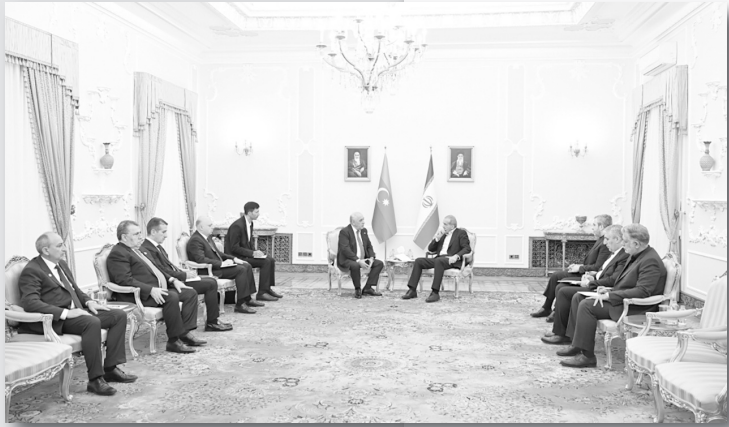
Dövlət və cəmiyyət arasında etimadı yenidən bərpa edəcəklərini vurğulayan Pezeşkian 14-cü dövr hökumətinin milli birlik hökuməti olacağını,

xalqdan aldığı səs və etimadla addımlayacağını deyib: "Konstitusiyaya və dini liderimiz Ayətullah Əli Xameneinin tapşırıqlarına əsaslanaraq iqtisadiyyatdan mədəniyyət və texnologiyaya qədər İslami və inqilabi kimliyimizlə bölgədə ən önə çıxan bir ölkə olacağıq. Ölkənin gənclərinə, qadınlarına və müxtəlif etnik qruplara milli yanaşma, birmənalı yanaşma sərgilənməlidir. Bu birlik dövlətin qarşılaşdığı problemlərdən çıxış yoluunu daha asan tapmaq imkanı verəcək. İndiyə qədərki idarəçilik dövrlərində kənara qoyulmuş bu fürsəti dəyərləndirəcəyik".

Vurğulandığı kimi, Pezeşkianın milli birlik ideologiya-

sından çıxış etməsi İranın daxilindəki etnik xalqların, xüsusilə azərbaycanlıların hüquqlarının tanınması istiqamətində ümidlər yaradır. Hələ seçki dövründə Pezeşkian özünün təbliğat mitinqlərindəki çıxışlarında hakimiyyətə g-

ləcəyi təqdirdə ölkə konstitusiyasının 15-ci maddəsini tətbiqinə diqqət yetiriləcəyini bildirmişdi. Həqiqətdən də, yeni prezident səlahiyyətlərinin icrasına başladığı an ölkə konstitusiyasının 15-ci maddəsinin tətbiqi ilə bağlı komitə yaradıldı və komitəyə rəhbərlik təyinatmış sosioloq alim Cavad Miriyə həvalə edildi.

Xatırladaq ki, İran konstitusiyasının 15-ci maddəsi "məhəllə və tayfa dillərində" mətbuat və təhsil hüququ tanıyır. Həmin maddənin tətbiqi ilə bağlı hələ 1990-cı illərdə müəyyən təşəbbüslər olsa da, ciddi uğur gətirməmişdi. 2013-cü ilin prezident seçkisi kampaniyası zamanı Həsən Ruhani Şərqi və Qərbi Azərbaycan vi-

Çıxışında xarici siyasətlə bağlı mesajlar da verən Pezeşkian prezidentliyi dövründə region ölkələri ilə əlaqələrin inkişafına önəm verəcəyini və bu istiqamətdə mühüm addımlar atacağını da vurğulayıb: "Region ölkələri ortaq maraqlarını

Regional əməkdaşlıq...

lər ki, İranın yaxın gələcək üçün regional əməkdaşlıqda iştirak formatı dəyişməyəcək. Düşüncə bundan ibarət idi ki, bölgə ölkələri ilə perspektiv əlaqələrdə yeni xəttin müşahidə olunması ehtimalı aşağıdır.

Amma Pezeşkian bu gözləntilərdən daha fərqli mövqəyə səlgiləyir - bölgə əməkdaşlığının inkişafı və ən əsası milli maraqlar məsələsinin ön plana çıxarır. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, əvvəlki dövrlərdə İranın bəzi qeyri-standart yanaşmaları aradan qalxdı. "İslahatçı" qanadın təmsilçisi kimi təqdim edilən Pezeşkian yeni situasiyada İranın, eləcə də bütövlükdə, regionun maraqlarına uyğun davranış sərgiləməklə yeni münasibətlər sistemi formalaşdırmaq niyyətini bürüzə verir. Burada əsas məsələlərdən biri Azərbaycanla ikitərəfli razılaşmaların icrasının davam etdirilməsidir ki, hər iki dövlət bu məsələdə eyni mövqedən çıxış edirlər. Pezeşkianın seçilməsindən sonra Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyev ilə telefon danışığında da İranın yeni prezidenti gələcəkdə ölkələrimiz arasında münasibətlərin bütün sahələrdə inkişaf etdirilməsi üçün səylərini əsirgəməyəcəyini demişdi.

aralarındakı rəqabətə və ya gərginliyə qurban verməməlidir, yox etməməlidir. Hökumət olaraq güclü bir regional əməkdaşlığın tərəfdarıyıq".

İran prezidentinin bölgə əməkdaşlığına bağlı verdiyi mesajlar Azərbaycanın apardığı sülh və əməkdaşlıq siyasəti ilə uzlaşır - vurğulayaraq ki, seçkidən sonrakı dönmədə siyasi analitiklər düşündürdü-

layətlərinin əhalisinə vəd etmişdi ki, seçilsə, onlara İran Konstitusiyasının 15-ci maddəsindən faydalanmaq imkanı verəcək. H. Ruhani həmçinin Azərbaycan Dili və Ədəbiyyatı Akademiyasının yaradılacağını bildirmişdi. Amma bəzi hakimiyyət qrupları konstitusiyanın həmin maddəsinin yalnız azlıq kimi tanınan dini icmalara (er-

məni və yəhudilərə) şamil edildiyini deyir, müsəlman icmalarına, xüsusən azərbaycanlılara belə haqqın tanınmasını istəmirdilər.

İndiki halda, Pezeşkianın iradəsinə diqqət yetirsək, digər dillərlə yanaşı. Azərbaycan dilinin də İranda tanınacağını deməyə əsas var.

Xarici siyasət kursu...

Andıçmə mərasimində ən diqqətcəkən məqam İranın xarici siyasət kursunda hansı yeniliklərin ortaya çıxma ehtimalı idi. Pezeşkian ABŞ-in İsrailə verdiyi dəstək və İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu'nun ABŞ Konqresindəki çıxışına toxunaraq, "Qəzzalı uşaqları öldürənlərə silah verənlər müsəlmanlara insanlıq dərsi keçə bilməz. Qəzzada qadınlar və uşaqlara qarşı döyüşən, onları bombalayan rejimin təşviq edilməsini və alqışlarla qarşılanmasını heç kim qəbul edə bilməz" deyib. ABŞ-in İrana qarşı maksimum təzyiq siyasətinin uğursuzluğa uğur olduğunu qeyd edən Pezeşkian bildirib: "Hökumətim heç bir şəkildə təzyiqlərə təslim olmayacaq. İndiyə qədər nümayiş etdirdiyimiz mövqə və aparılan müzakirələr öhdəliklərimizə sadiq olduğumuzu göstərdi. İrana qarşı təzyiq və tətbiq edilən sanksiyalar nəticə vermədi. Bu millət ilə lazımı hörmətlə danışmalıyıq".

Qəzza məsələsinə və ABŞ-a münasibətdə Pezeşkianın hazırkı mövqeyi anlaşılmalıdır - birincisi, prezident İranın dövlət "idarəetmə nərdəvanında" birinci şəxs sayılmır və bu mənada onun iradəsi tam mövqeyi əks etdirə bilmir. Eyni zamanda, Pezeşkianın indiki halda irəli sürdüyü bu detallar İran üçün mütləq şərtə çevrilib - əks halda, dövlət daxilində gərginliklər yaranabilir.

Yeni güclü oyunçularla əməkdaşlıq...

Pezeşkian andıçmə nitqində İranın xarici siyasətinin əsas istiqamətinin ölkənin milli maraqlarına uyğun olaraq global və regional sabitliyin və sülhün təmin edilməsindən ibarət olduğunu da bildirib. O, dünyaya açılmaq və global ticarətdə iştirak etmək istədiklərini önə sürüb: "Dünyada yeni yüksək inkişaf əldə etmiş güclü oyunçularla əlaqələrimizi gücləndirəcəyik. Şərqdəki qonşularımızla və farsdilli ölkələrlə əməkdaşlığımızı artıracağıq. Qərb ölkələrini realistik olmağa və qarşılıqlı hörmət çərçivəsində əlaqələri inkişaf etdirməyə çağırıq. İranın dünya ilə ticarətini və iqtisadiyyatını normalaşdırmaq və öl-

kəmə qarşı haqsız sanksiyaların aradan qalxmasını istəyirəm."

Göründüyü kimi, Pezeşkianın iqtisadi prioritetləri arasında yeni güclərlə münasibətləri inkişaf etdirmək xətti dayanır ki, burada da hədəfin Çin olması gizli deyil. Nəzərə alsaq ki, iyulun 3-də Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Astanada keçirilən Zirvə Toplantısı çərçivəsində "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qu-

rulması haqqında Birgə Bəyannamə" qəbul olunub, bölgədə yeni əməkdaşlıq perspektivi istisna edilə bilməz. Eyni zamanda, İranın BRİKS üzvü olması da yeni dövrdə yeni iqtisadi münasibətlər sisteminə yer almaq istəyindən xəbər verən amildir. Xatırladaq ki, bu təşkilat qarşısındakı dövrə güclü iqtisadi dayaqlarının formalaşacağı təşkilat kimi dəyərləndirilir və Azərbaycan, eləcə də Türkiyə BRİKS-ə üzv olmaq istəyini bildirib.

Qeyd edildiyi kimi, Pezeşkianın açıqlamaları İran ilə Azərbaycan arasında çoxşəxli əlaqələrin inkişafı istiqamətində yeni - dinamizmə və intensivliyə əsaslanacaq səciyyəsi əlaqələri şərtləndirir. İki ölkə arasında siyasi-iqtisadi münasibətlərin yüksək səviyyədə olması bütövlükdə regionun inkişafına mühüm töhfələr vəd edir. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Tehrana işgüzar səfəri çərçivəsində iyulun 31-də İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian ilə görüşüb. Əli Əsədov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin salamlarını və prezident səlahiyyətlərinin icrasına başlaması münasibətilə təbriklərini Məsud Pezeşkiana çatdırıb.

Azərbaycan ilə əlaqələr...

Baş nazir cari ilin noyabrında Azərbaycanda keçiriləcək COP29-da iştirakla bağlı Prezident İlham Əliyevin dövlət məktubunu Prezident Məsud Pezeşkiana təqdim edib. Görüş əsnasında Azərbaycan ilə İran arasında dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin müxtəlif sahələrdə uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə olunub, qarşılıqlı maraq doğuran əməkdaşlığın bütün istiqamətlər üzrə gələcək perspektivləri müzakirə edilib.

P.İSMAYILOV

Xarici amillərin bazara təsirləri yumşaldılıb...

Beləliklə, MB həm daxili bazardakı faktiki vəziyyəti və qarşıdakı dövr üçün proqnozlaşdırılan inflyasiya gözləntilərinə, həm də xarici bazar konyunkturasına əsaslanaraq, faiz dərəcələrinin sabit şəkildə qalmasını uyğun hesab edib, əvvəlki aylarda olduğu kimi yumşaq monetar siyasət davam etdiriləcək.

Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsinə sabit saxlanması və aşağı faiz siyasətinin davam etdirməsi bankların ölverişli mühit çərçivəsində kredit faizlərini ucuzlaşdırmağa əsas verir. Hazırda Azərbaycan banklarının kredit portfelini hədsiz dərəcədə böyükdür və kredit vermək üçün qayğıları yoxdur. Resursların həcmi istehlak və iqtisadi sahələrə yetərinə kredit verməyə geniş imkan yaradır. Eləcə də bank sektorunun xalis mənfəəti son bir ildə əhəmiyyətli dərəcədə böyüyüb, 2024-cü ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycan bank sektoru 407,5 milyon manat xalis mənfəət əldə edib.

Bu göstərici ötən ilin eyni dövrü-

nə nisbətən 18 faiz çoxdur. Həmin dövrdə bankların əməliyyat mənfəəti isə 14 faiz artaraq 585 milyon manata bərabər olub. Bu həcmdə mənfəət bankların kredit resurslarını təmin etməkdə nəhayətsiz portfelə malik olmasını təşviqləyir. Ona görə də bankların kredit siyasətini yumşaltması üçün bütün fiziki imkanları mövcuddur. Bunu MB-nin bəyanatındakı bankların pul bazarındakı rolu ilə bağlı fraza da təsdiq edir. MB uçot dərəcələrinin sabit saxlanması bank faizlərinin təsir potensialını həmişə nəzərə alır ki, bu da bank sektorunda daha sərfəli kredit faizlər potensialının mövcudluğundan xəbər verir.

Uçot dərəcəsi ilə bağlı növbəti qərarlar yenə də xarici və daxili amillərə uyğun olaraq müəyyənləşəcək. MB faiz dəhlizinin parametrləri ilə bağlı növbəti qərarı sentyabrın 18-də açıqlayacaq. Bu dövr ərzində uçot dərəcəsi xarici bazarlar, ölkədəki cari iqtisadi vəziyyət və inflyasiya səviyyəsi nəzərə alınaraq müəyyənləşəcək. Hazırda inflyasiyanın artımı üçün ciddi fundamental əsaslar yoxdur. Mövcud ssenarilər və qarşıdakı dövrə uyğun inflyasiya proqnozları və daxili bazar amilləri onu deməyə əsas verir ki, qarşıdakı aylarda istehlak qiymət indeksi sabit qalacaq.

Aşağı inflyasiya, sabit uçot dərəcəsi

Mərkəzi Bankın (MB) İdarə Heyətinin qərarı ilə uçot dərəcəsi 7,25 faiz, faiz dəhlizinin aşağı həddi 6,25 faiz, faiz dəhlizinin yuxarı həddi isə 8,25 səviyyəsində dəyişməz saxlanılıb. Qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəflə müqayisəsi, inflyasiya amillərinin dinamikası və risk balansının qiymətləndirilməsi nəzərə alınmaqla qəbul olunub. Bu isə, uçot və faiz dərəcələrinin parametrlərində heç bir dəyişiklik edilməməsi deməkdir. Qeyd edək ki, sabit uçot dərəcəsi siyasəti ilə bağlı qərar MB tərəfindən ikinci də-

fə verilir, bir ay əvvəl qəbul edilmiş qərara əsasən, inflyasiya amillərinin dinamikası və risk balansının qiymətləndirilməsi nəzərə alınmaqla sabit uçot stavkası müəyyənləşib.

Uçot dərəcəsinin müəyyən edilməsində inflyasiya faktoruna başlıca rol oynayır, istehlak qiymətləri indeksinin artıb-azalması faiz dəhlizi ilə bağlı qərarı şərtləndirir. 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında istehlak bazasında qiymətlərin dəyişməsinə ciddi artım tendensiyası baş verməyib, inflyasiya ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,7 faiz səviyyəsində qərarla-

şıb. Birinci yarımillikdə orta illik ərzaq qiymətlərində 0,6 faizlik deflyasiya qeydə alınıb, qeyri-ərzaq inflyasiyası isə 1,2 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə inflyasiya isə 2,4 faiz təşkil edib. İllik inflyasiya (2024-cü ilin iyun ayı 2023-cü ilin iyun ayına nisbətən) isə 1,1 faizə bərabər olub. Həmçinin mövcud qərarın qəbul edilməsində xarici amillərin təsirləri də nəzərə alınıb. Inflyasiyanın payında əsas yer tutan xarici faktor diqqətə lisenilib. Son 5 ayda global bazarlarda qiymətlər sabit qalıb və bir sıra mal qruplarında

ucuzlaşmalar baş verib. Belə ki, istehlak qiymətləri indeksinin düşməsinə daxili amillərlə yanaşı, xarici faktorun təsirləri də xüsusi rol oynayıb. Xüsusilə də inflyasiyanın strukturlarında 60-70 faiz yer alan xarici amil daha ümidverici olub. Cari ilin 6 ayında dünya üzrə əmtəə qiymətləri indeksi aşağı düşməkdə davam edib. Xüsusilə də aprel-may ayında mal və xidmətlərin dəyəri 8,3 faiz, o cümlədən enerji qiymətləri üzrə 8,9 faizdən çox ucuzlaşıb və nəticədə idxal inflyasiyası təzyiqləri də azalıb.

Yenilənmiş inflyasiya nə vəd edir?

Yeri gəlmişkən, Mərkəzi Bank həm iqtisadi artım, həm də inflyasiya ilə bağlı yenilənmiş proqnozlarını da açıqlayıb. Proqnozlara əsasən, Azərbaycanda iqtisadi artımın 2024-cü ilin sonunda 3,5-4 faiz, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə 5,5-6 faiz olacağı gözlənilir. 2025-cü ildə isə ÜDM-in 2-2,5 faiz, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektorunda 4-5 faiz artacağı proqnozlaşdırılır. Inflyasiyaya gəlincə, cari ilin yekununda qiymət indeksinin ilin əvvəlindən müəyyən edilmiş çərçivədə, dəyişməz qalacağı təqdirdə baza ssenari üzrə 5,4 faiz, 2025-ci ildə isə 5,5 faiz olacağı gözlənilir. Inflyasiya proqnozunun artırılma istiqamətində dəyişdirilməsi əsasən manatın nominal effektiv məzənnəsinin daha aşağı temple möhkəmlənməsi gözlənilir.

lənəti və eləcə də qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənən məhsul və xidmətlərin qiymət və tariflərində edilən dəyişikliklərlə bağlıdır. Tənzimlənmə qiymətlərdə artımın inflyasiya proqnozuna birbaşa və dolayı artırıcı təsiri 1,5 faiz bəndi gözlənilir ki, bunun da 1 faiz bəndi 2024-cü ildə reallaşa bilər.

Bütün bu sabit gözləntilərə baxmayaraq MB mövcud monetar şərtlər çərçivəsində anti-inflyasiya tədbirlərinə dəstəyini davam etdirəcək və inflyasiyanın hədəf diapazonu daxilində saxlanılması və inflyasiya gözləntilərinin sabitləşdirilməsi üçün hökumətlə koordinasiyalı şəkildə çalışacaq. Qeyd edək ki, iyulun 30-da "Nazirlər Kabinetində keçirilən "Inflyasiya və Qiymət Monitoringi" üzrə İşçi Qrupu iclasında da istehlak qiymətləri indeksi üzrə vəziyyət müzakirə olunub. Hökumətin anti-inflyasiya tədbirləri üzrə müəyyən edilmiş çərçivəsinə uyğun olaraq müvafiq qurumlar tərəfindən görülən işlərin davam etdirilməsinin vacibliyinə toxunulub.

Nazirlər Kabinetinin 15 iyul 2023-cü il tarixli sərəncamına əsasən, ölkədə inflyasiyanın iqtisadi artım üçün məqbul səviyyəyə endirilməsinin təmin edilməsi, inflyasiya proseslərinin nəzarətdə saxlanması, eləcə də bu sahədə qurumlararası koordinasiyanın gücləndirilməsi məqsədilə tədbirlər planı müəyyənləşib və aidiyyəti qurumların birgə səyi nəticəsində 2023-cü ildə qiymətlərin azaldılmasına nail olunub. Hökumətin təxirəsalınmaz tədbirlərinə uyğun olaraq, bir sıra iqtisadi alətlərdən istifadə olunub. Belə ki, kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsulları ilə əlaqəli sahələr üzrə gömrük rüsumları, vergi güzəştlərinin verilməsi, bir sıra xərclərin optimallaşdırılması, həmçinin monetar və fiskal siyasətin sıx əlaqələndirilməsi istiqamətində tədbirlər görülüb ki, bu da müəyyən səmərə verib. Nəticədə 4 illik narahatedici inflyasiya rəqəmi 2023-cü ilin yekununda birqəmi haddə endirilib. Bu strateji hədəfə uyğun olaraq, hökumət inflyasiya ilə mübarizə tədbirlərini 2024-cü ildə də prioritet kimi diqqətdə saxlamaqla əsas çətin vəziyyətləri üzrə bütün iqtisadi qurumları bu prosesə cəlb edib.

Ona görə də cari ildə və qarşıdakı ildə inflyasiyanın əhalinin alıcılıq

Hökumət anti-inflyasiya tədbirlərini davam etdirəcək...

qabiliyyətinə və real gəlirlərinə mənfi təsirlərinin azaldılması, vətəndaşların rifahının təmin olunması və həssas əhali qruplarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi son illər büdcə siyasəti qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri kimi xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılacaq. Hökumətin tapşırıqlarına uyğun olaraq əhalinin sosial rifahının, real gəlirlərinin və alıcılıq qabiliyyətinin qorunması üçün son iki ildə davam etdirilən sosial siyasət tədbirləri yenə də prioritet məsələlərdən olacaq. Həmçinin daxili bazarda sağlam rəqabət mühitinin təmin olunması, qiymətlərinin təmin olunması, qiymətlərinin monitorinqi, inflyasiyanın iqtisadi artım üçün məqbul səviyyəyə saxlanması istiqamətində zəruri işlər davam etdiriləcək.

Elbrus CƏFƏRLİ

Azərbaycan “yaşıl tikinti”yə keçir Yeni model tikintidə xərcləri azaldır, əlavə sərmayə imkanları yaradır

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 11 tikinti və COP29 Təşkilat Komitəsinin bir neçə üzvü “Dayanıqlı Yaşıl Tikinti Bəyannaməsi” imzalayıb. Bəyannamənin məqsədi tikinti şirkətlərinin emissiyalarını azaldırması məsuliyyətini dərk etdiyini göstərməkdir. İmzalanma COP29-a hazırlıq çərçivəsində keçirilən “Azərbaycanda Yaşıl Tikinti” tədbirində baş tutub.

“Yaşıl tikinti” layihələri ekoloji cəhətdən təmiz və sağlam binalar tikmək üçün istifadə olunur. Bu cür layihələrdə ətraf mühitə təsirləri minimuma endirmək üçün material seçimi, enerji istifadəsi, suya qənaət və tullantıların idarə edilməsi kimi amillər diqqətlə planlaşdırılır. Bura, həmçinin binanın layihələndirildiyi yerin seçilməsi, tikintisi, istismarı, təmiri və hətta sökülməsi də aiddir. “Yaşıl tikinti”nin digər məqsədi binaların keyfiyyətinin qorunması və ya artırılması, onların daxili mühitində rahatlığın təmin edilməsidir. Bu tikinti növü klassik tikinti-layihə önənələrini qənaətlilik, faydalılıq, uzunömürlülük və rahatlıq kimi anlayışlarla təkmilləşdirir.

Dünya ölkələrində davamlı olaraq “yaşıl tikinti” texnologiyaları daim təkmilləşir

və onların əsas məqsədi tikilinin ətraf mühitə və insan sağlamlığına ümumi zərərini azaltmaqdır. Azərbaycanın “yaşıl həmrəylik” strategiyasına sadiqliyi, COP29-a ev sahibliyi edən məsuliyyətli ölkə kimi ətraf mühitin qorunması istiqamətində davamlı təşəbbüslər göstərməsi “yaşıl tikinti” seqmentinə keçidi üçün mühüm əsaslar yaradır.

Məlumdur ki, tikinti sektorunun ətraf mühitə böyük təsirləri var, bu səbəyə sektorunda istifadə olunan texnologiyaların böyük bir qismi ətraf mühitə yanacaq emissiyalarında rol oynayır. Binaların tikintisi zamanı bu cür zərərli emissiyaların təsiri 20 faiz, sonrakı infrastruktur, təminat və enerji təchizatı zamanı isə 40 faiz təşkil edir. Buna görə də, “yaşıl tikinti” layihələrinə keçid qlobal ekoloji alyansın müəyyən etdiyi vacib şərtlərdən biridir. Bu baxımdan müasir tikinti layihəsinin idarə edilməsi konsepsiyası meydana çıxır ki, bu prosedə hökumət-özel sektor əməkdaşlığı başlıca yer tutmalıdır. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanın ən böyük tikinti bünunun mərkəzi hesab edilən paytaxt Bakının yeni Baş Planı təsdiq edilib və sənəddə müasir tikinti modellərindən istifadəyə geniş yer verilməsi, “ağıllı tikinti”nin geniş tətbiqi və digər mühüm məqamlar öz əksini tapıb, bu zaman “yaşıl tikinti” həmin konsepsiya-də əsas xətlərdən biri olmalıdır. Baş Planda

dünya “yaşıl inşaat və şəhərsalma” modellərinə əsaslanmaqla, şəhər və ətraf mühitin regenerasiyası gücləndirilməli, “təmir şəhər” yanaşmasına xüsusi üstünlük verilməsi, tikintidə sənayenin texnoloji profilinin dəyişdirilməsi və “yaşıl sənaye-inşaat” zəncirinin yaradılması əsas diqqətdə saxlanılmalıdır. Eyni zamanda, “Yaşıl Tikinti

Bəyannaməsi imkan verir ki, paytaxtın Baş Planı üzrə şəhər ərazisində yaşıllıqlar və açıq məkanlarla təminat səviyyəsinin artırılması, çoxfunksiyalı yaşıllıqların salınması, bir sözlə yaşıl landşaftın möhkəmləndirilməsi üçün yerli və xarici investorların imkanları səfərbər edilsin.

“Yaşıl tikinti” təkcə ekoloji cəhətdən təmiz deyil, həm də iqtisadi və sosial cəhətdən davamlı müsbət faydalar verir. Xüsusilə də tikinti sektorunda xərclərə qənaət edilməsi baxımından faydası böyükdür. Bu tikinti yanaşması əməliyyat xərclərini azalt-

tikinti investisiyalarının dəyəri azalmaqla əlavə inşaat layihələrinə sərmayə qoymaq potensialı da artır.

“Yaşıl tikinti” layihəsinin digər bir üstünlüyü inşaatda istifadə olunan mal və xidmətlərin, avadanlıqların yeni texnologiyalara əsaslanmasıdır ki, bu insanların da rahatlığı, sağlamlığı və xərcləri üçün də müsbət əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, bu layihələr üzrə binalarda istifadə olunan ekoloji təmiz materiallar insan sağlamlığına səbəb olur, düzgün havalandırma sistemləri, iqlim texnologiyaları, suya və istiliyə qənaət edən santexnika sistemləri məsrəfləri azaldır.

Qeyd edək ki, dövlət qurumları artıq bu istiqamətdə səmərəverici təkliflər hazırlamağı planlaşdırır ki, onlardan biri tikintisi dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən binaların “yaşıl tikinti” prinsipinə uyğun olaraq aparılması və həmin inşaat şirkətlərinin “yaşıl sertifikatlarla” təmin olunmasıdır. Azərbaycan xarici ölkələrdə mövcud olan “yaşıl tikinti” sertifikatlaşdırma sistemi əsasında milli yaşıl sertifikatıyasını yaratmağı planlaşdırır. Eyni zamanda, qanunvericilikdə, Tikinti Məcəlləsi və digər sənədlərdə yeni maddələrin əlavə edilməsi də istisna deyil.

Beləliklə, “Azərbaycanda Yaşıl Tikinti” Bəyannaməsinin imzalanması tikinti şirkətlərini ətraf mühitə bağlı olan yeni texnologiyalardan, ələlxüsus da “ağıllı texnologiyalar”dan istifadəsi imkanlarını artırmağa təşviq edəcəkdir.

ELBRUS

Sənayedə ilk... Ölkəmizdə sənaye təyinatlı partlayıcı maddələr istehsalı zavodu inşa edilir

Azərbaycanda ilk dəfə sənaye əhəmiyyətli partlayıcı maddələr istehsal edəcək zavodunun inşasına başlanılıb. “AzerGold” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) törəmə şirkəti olan “AzerBlast” MMC tərəfindən Gəncə şəhərində ölkəmizdə ilk dəfə olaraq sənaye əhəmiyyətli partlayıcı maddələr istehsal edəcək zavodun inşasına başlanılıb. Ümumi sahəsi 5 min 665 kvadratmetr olan istehsal müəssisəsi regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət siyasətinə uyğun olaraq Kəpəz rayonunda, 15 hektar ərazidə inşa edilir. İlk istehsal gücü 31 min ton həcmində qiymətləndirilən zavodun inşasının cari ilin sonunadək tamamlanaraq istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulub. Müasir istehsalat texnologiyaları əsasında qurulan müəssisədə, xüsusilə dağ-mədən və inşaat sənayesində istifadə olunan partlayıcı növləri “H-ANFO”, “AN-

FO”-nun istehsalı həyata keçiriləcək. Layihənin əsas məqsədi mədənlərdə həyata keçirilən hasilat prosesi və digər sənaye sahələrində istifadə olunan mülki partlayıcı maddələrə tələbatın ödənilməsi, dağ-mədən, həmçinin tikinti müəssisələrinin fasiləsiz tədərük zəncirinin təmin edilməsi ilə idxaldan asılılığın aradan qaldırılması, eyni zamanda, regionda yeni iş yerlərinin yaradılmasıdır. Müəssisədə ilkin mərhələdə ölkə üzrə tələbatla uyğun olaraq aylıq 500 ton, illik 6 min ton partlayıcı maddənin istehsalı planlaşdırılır. Həmin məhsullar öl-

kəmişdə mədəncixaram sənayesinin inkişafında mühüm rol oynamaqla yerli sənayenin təmsilçiliyinin artmasına xüsusi töhfə verəcəkdir. Bu sənaye müəssisəsinin yaradılması ölkəmizin sənaye iqtisadiyyatında imkanların daha da artırılması, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına töhfə verəcək resursların tam həərəkətə gətirilməsi, müasir texnologiyalara əsaslanan rəqəbatqabiliyyətli sənaye müəssisələrinin təşkili və əhalinin istehsal sahəsində məşğulluğunun böyüməsində mühüm rol oynayacaqdır.

Azad ərazilərdə mədən sənayesi üçün yeni imkanlar...

Qeyd edək ki, hazırda mədəncixarma sənayesinin əsas ünvani azad edilmiş ərazilərdir və burada yeni sənaye bumu başlanılıb. Kəlbəcər, Zəngilan, Cəbrayıl, Ağdərə rayonlarındakı qızıl yataqlarının hasilatına xarici investorları cəlb etməkdədir. Qardaş Türkiyənin “Eti Bakır A.Ş” və “Artvin Maden A.Ş” şirkətləri Kəlbəcərin “Qaşqaçay”, “Elboydaş” və “Ağduzdağ” filiz yataqlarında hasilata başlamaqdadır. Eləcə də digər zəngin mənbələr olan “Söyüdlü”, “Qızılbulaq”, “Vejnəli”, “Dəmirli” yataqlarının işlənməsi üçün xarici investorların təklifləri nəzərdən keçirilir. Bu isə azad ərazilərdə sənaye sektoru üçün yeni texnologiya və avadanlıqların gətirilməsi, mədəncixarmada vacib rol oynayan dağ məsivlərində partlayıcı maddələrə də tələbatı artırır. Bu baxımdan Gəncədə istifadəyə verilən yeni sənaye sahəsi azad ərazilərdəki qızıl və digər faydalı yataqların kəşfiyyatı və istismarında lazım olan partlayıcı maddələrin yerli istehsal hesabına təmin edilməsini də həll edəcəkdir.

Ümumiyyətlə, yeni qurulan hər bir sənaye müəssisəsi Azərbaycanın sənaye arxitekturasını möhkəmləndirir, yeni qeyri-neft sütunlarını formalaşdırır. Bu siyasət tədbirləri çərçivəsində hazırda ölkəmizin Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir, Neftçala, Hacıqabul bölgələrində yeni sənaye modelləri yaradılıb, 2011-ci ildə ilk sənaye parkı olan Sumqayıt Kimya Parkının təsis edilməsi ilə sənayedə texnoloji inqilab baş

verib, ardınca sənaye məhəllələrinin istehsal və emal bölmələrinin yaradılması, yeni rezidentlərin cəlb edilməsi geniş vüsət alıb. Sumqayıt, Pirallahı, Mingəçevir, Qaradağ, Ağdam və “Aras Vadisi İqtisadi Zonası” sənaye parkları fəaliyyət göstərir ki, həmin parkların hər biri yerləşdiyi ərazinin coğrafi və iqtisadi spesifikasiyasına, sənaye xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq müxtəlif adda sənaye məhsulları istehsal etməklə ölkəmizin sənaye iqlimini zənginləşdirir.

Azərbaycan hökuməti sənaye parklarının yaradıldığı ilk gündən bu müəssisələrdə çalışan sahibkarlara müxtəlif iqtisadi stimullar, güzəştlər, dövlət dəstəyi tədbirləri verib, on münbit şərait formalaşdırıb, parklara investisiya qoyuluşlarını motivasiya etmək üçün dünya praktikasında tətbiq olunan ən səmərəli iqtisadi alətləri tətbiq edib. Vergi qanunvericiliyinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, sənaye parklarının rezidentləri dövlət vəsaiti hesabına hazır infrastrukturla təmin edilir. Eyni zamanda, qeydiyyatda alındıqdan tarixdən etibarən 10 il müddətinə əmlak vergisi, torpaq vergisi və mənfəət vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı zamanı ƏDV-dən və 10 il müddətinə gömrük rüsumlarından azad olunublar.

Bütün bu stimullaşdırıcı və iqtisadi motivasiya tədbirləri bu sahənin keyfiyyət və kəmiyyət baxımından sıçrayışına təkan verməkdədir. Bu dinamika 2024-cü ilin birinci yarısında daha da artırıb, yanvar-iyun aylarında ÜDM-in strukturunda ən böyük xüsusi çəkiyə (38,5 faiz) malik bölmə kimi sənaye sektoru mühüm yer tutub. Sənayedə real ifadədə 0,9 faiz artım olmaqla 22,9 milyard manat həcmində məhsul istehsal edilib. Sənayenin strukturunda diqqət yetirdikdə, qeyri-neft sənayesi sahələrinin artım tempinin daha yüksək olduğunu görmək mümkündür. Başqa sözlə,

rəqəbatədavamlı istehsal və emal müəssisələrinin yaradılması, yerli istehsalın stimullaşdırılması, sahibkarlara güzəştli maliyyə yardımı mexanizmlərinin gücləndirilməsi, habelə sənaye potensialının möhkəmləndirilməsi istiqamətində görülən işlər inkişaf dinamikasını qeyri-neft sektorunun xeyrinə dəyişib.

Hazırda 4-cü sənaye inqilabının ən inadlı və innovativ hədəflərini qarşıya məqsəd qoymuş Azərbaycanın bütün sənaye parklarının vahid ali prinsipi dünya bazarında rəqəbatdən geri qalmayan malların ixracını təmin etməkdir. Eləcə də sənayeləşmə siyasəti regionların dinamik inkişafına ciddi təkan verib. Hazırda respublikanın müxtəlif bölgələ-

Sənayenin gücü: 6 ayda 22,9 milyard manat məhsul...

rində və paytaxt Bakı şəhərində sənayeləşmə proqramının uğurlu icrası nəticəsində yeni böyük, kiçik istehsal və emal sənayesi müəssisələri fəaliyyətə başlayır, yeni iş yerləri açılır. Hazırda sənayeləşmə siyasəti çərçivəsində gəmiqayırma, elektromexanika, yüngül sənaye kompleksləri, gübrə zavodları, əczaçılıq, yeyinti və məişət malları istehsalı komplekslərinin yaradılması davam etdirilməkdədir.

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının ərazisi genişləndirilir...

Beləliklə, ölkəmizdə sənaye sektorunda yeni istehsal və emal bölmələrinin sayının artması, o cümlədən Gəncədə yeni sənaye müəssisəsinin yaradılması ölkəmizdə sənaye kompleksləri şəbəkəsinin genişlənməsi, sənaye zəncirinin möhkəmlənməsi və Azərbaycanla güclü ixrac yönümlü sənaye potensialının yaradılmasına da öz töhfəsini verəcəkdir.

Növbəti illər üzrə artan tələbatla uyğun istehsal həcmində də artırılması, sonrakı mərhələdə isə məhsulların xarici bazarlara çıxarılması ilə ölkəmizin qeyri-neft ixracatına töhfə verilməsi hədəf olaraq müəyyən edilmişdir. Nəticədə Azərbaycanın sənaye məhsulları ixrac edən ölkə kimi mövqeyinin daha möhkəmlənməsinə səbəb olacaqdır.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Məlum olduğu kimi elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramları insanların bilik səviyyəsinin artmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Təhsil proqramları cəmiyyətin həyatında önəmli rol oynadıqı üçün onların inkişaf etdirilməsi, həmçinin icrası da vacib şərtlərdəndir. Bu baxımdan təhsil proqramlarında əks olunanların icrasında hər hansı bir ləngimələr olmalıdır.

Qeyd edək ki, hər bir ölkənin inkişafında onun təhsili və elminin inkişafı əsas rol oynayır. Nəzərə almaq lazımdır ki, elmi-kütləvi, mədəni-maarif və təhsil proqramlarının hazırlanması istiqamətində ciddi işlətlərin keçirilməsi hər zaman, yeni bütün dövrlərdə öz aktuallığını qorumaqdadır. Çünki dünyada bu sahədə hər zaman yeniliklər ortaya çıxır və inkişafdan geri qalmaq olmaz. Hətta bu sahənin inkişafının daha da sürətləndirilməsi on doğru addım hesab olunur.

Hazırda təhsil proqramlarımızın hazırlanmasında diqqət yetirilən məqamları qənaətbəxş hesab edə bilərsiniz?

Sualımızı cavablandıran təhsil üzrə ekspert Elşən Qafarov “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirdi ki, hər bir ölkənin inkişafı onun elm, təhsil və mədəniyyətinin səviyyəsi ilə ölçülür: “Azərbaycan tarixən elmi, təhsili və mədəniyyəti ilə seçilən və dünyaya nümunə göstərilən ölkə olub. Əgər tarixə qısa ekskursiya etsək görürük ki, xalqımız dünya elminə, mədəniyyətinə həm görkəmli elm və mədəniyyət xadimlə-

ri, həm də təkrarsız elm-mədəniyyət nümunələri, əsərləri, ixtiraları bəxş edib. Təkcə elmdə akademik Yusif Məmmədəliyev, onun İkinci Dünya müharibəsinin tələyini həll edən benzinin donmasını qarşısını alan “yüksək oktanlı benzini” adlı kəşfi və ya Lütfi Zadənin 21-ci əsrdə dünya elmində inqilab hesab olunan qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi xüsusi vurğulamaq yerinə düşər. Bundan başqa, musiqi-mədəniyyət sahəsində Azərbaycanı böyük Şorqda ilk opera məkanına çevirən ölməz bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun adını, özü kimi ölməz əsərlərini sadalamaq kifayətdir ki, xalqımızın nə qədər zəngin elm və mədəniyyətə sahib olması haqqında fikir formalaşdıracaq. Elə sovet dövründə Azərbaycanın ayın-ayın elm sahələri üzrə konkret elm dahilərinin adları ilə bağlı olan elmi məktəblərdə olub. Görkəmli alimimiz Əziz Mərzəcəzadənin təşkil etdiyi bir elmi seminarla mürəzzəci kimi dünyanın hər yerində elm adamları təşrif buyurublar. Bütün bunları deməkdə məqsədim odur ki, bu gün bu ənənələri görə bilmiriksə, deməli, bu isti-

qamətdə həyata keçirilən elmi-kütləvi, mədəni-maarif proqramlarımız yetərli deyil. Bu gün heç kim deyə bilməz ki, Azərbaycanda elm-təhsil və ya mədəniyyət yoxdur. Əsas odur ki, xalqımızın böyük potensialı var. Amma etiraf edək ki, elm-təhsil-mədəniyyət sahələrinin hər birinin ayrı-ayrılıqda inkişafı mövcud potensialımıza adekvat deyil.”

Təhsil proqramları müasir çağırışlarla da səsəlməlidir...

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycanın istər elm, istər təhsil, istərsə də mədəniyyətinin inkişafı ilə bağlı qanunlar və ya 5 il-

lik, 10 illik strategiyaları olub, yenə də var: “Qanunvericilik baxımından onlar dünyanın ən inkişaf etmiş analoji qanunları ilə müqayisə oluna bilər. Hər bir sahənin inkişafı üçün qəbul edilən strategiyaların həyata keçirilməsi üçün fəaliyyət proqramları hazırlanır. O proqramlar hazırlanarkən şübhəsiz ki, sahib olduğumuz ənənələrin qorunub saxlanması, gələcək nəsillərə ötürülməsi ilə yanaşı yeni reallıqları nəzərə almaqla, müasir çağırışlarla da səsəlməlidir. Çünki elm və mədəniyyətin sərhədləri olmadığı kimi, konkret vətəni də yoxdur. Təbii ki, elm, mədəniyyət Şorqda yaranıb, Qərbə yayılıb, amma müasir dövrimizdə elm, mədəniyyət dünyəvidir. Biz də bunun ayrılmaz parçası olmalıyıq”.

Elmdə kütlə yox, istedadlar olmalıdır... Ekspert elmi kütləviləşdirilməsinin tələblərini ödəmədiyi qeyd edib: “Düşünürəm ki, elmdə kütlə yox, istedadlar, başqa sözlə demək mütləq, elmin “fanat”ları olmalıdır. Lakin bu, o demək deyil, elmin populyarlaşdırılması tələbləri də deyiləm. Təxirə salınmadan elmi kütləyə dünya təcrübəsində olduğu kimi populyar dildə çatdırıla bilən

Təhsil proqramlarımız qənaətbəxşdir? Böyük potensialımız var, amma...

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

**Məqalə “Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi”nin maliyyə
dəstəyi ilə
“Elmi-kütləvi, mədəni-
maarif, təhsil
proqramlarının
hazırlanması” istiqaməti
üzrə hazırlanmışdır**

televiziya proqramları işlənilir hazırlanmalıdır. Dövlət səviyyəsində hazırlanan, dəstəklənən müxtəlif həvəsləndirmə proqramları istedadların aşkarlanmasında həlledici amilə çevriləcək. Belə olan halda, çox keçmədən ölkəmizi yenidən dünyanın elm-mədəniyyət beşiyinə çevirəcəyik, elm və mədəniyyətimizin, təhsilimizin yeni dahilərinə və onların elmi məktəblərinə rast gələcəyik”.

Yeganə BAYRAMOVA

Bu gün 30 ilə yaxın torpaq həsrəti çəkmiş keçmiş məcburi köçkünlərimiz doğma torpaqlarına, dədə-baba yurdlarına qayıtmağın sevincini yaşayır. İkinci Qarabağ müharibəsindəki zəfərdən qısa müddət sonra Qarabağın, Şərqi Zəngəzurun özəli sakinləri yurdlarına dönlürlər. Məlumdur ki, işğaldan azad edilən ərazilərdəki şəhər və qəsəbələrin Baş planları hazırlanaraq təsdiqlənib. Əksər bölgələrimizə möhtəşəm köç reallaşmış, bir çox yerlərdə isə fəal inşaat işləri davam etdirilir.

Zəfərdən sonra bu xoşbəxtliyi ilk yaşayanlar Zəngilanın Ağalı kəndinin sakinləri oldu. Bu xüsusda Ağalı kəndinin ötən dövrdə “Ağıllı kənd” konsepsiyasına uyğun qurulmasını xüsusi qeyd etmək lazımdır. Əgər Ağalı kəndi “Böyük Qayıdış”ın ilk müjdəsi idisə, ondan sonrakı köç-Talış və Laçına qayıdış isə bu proqramın necə ciddi, dəqiqliklə hazırlandığını göstərdi.

İlk sakinlərin sayı 97 idi...

Qeyd edək ki, Laçına ilk köç ötən il mayın 28-də baş tutmuşdu. Həmin gün Prezident İlham

Əliyev Laçın şəhərinə qayıdan əhali ilə görüşüb, evlərin açarlarını onlara təqdim edib. Birinci mərhələdə şəhərə 20 ailə, yəni 97 nəfər köçürülmüşdü.

Artıq 2031 Laçın sakini var...

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq keçmiş məcburi köçkünlərin doğma torpaqlarına qayıdışı davam etməkdədir. Dünən Laçın şəhərinə növbəti köç karvanı yola salınıb. Respublikanın müxtəlif ərazilərində

Daha 18 ailə... Laçına növbəti köç baş tutub

yataqxana, sanatoriya, pioner düşərgəsi, yarımçıq tikililər və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət növbəti köç karvanı iyulun 31-də Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan yola salınıb.

Bu mərhələdə Laçın şəhərinə daha 18 ailə - 60 nəfər köçürülüb. Xatırladaq ki, indiyədək Laçın şəhərinə 552 ailənin, yəni 2031 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Prezidentin bütün dedikləri

reallaşır...

Xatırladaq ki, ölkə başçısı 2023-cü ilin 6 ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə Laçın şəhərinin gələcək inkişaf planı ilə bağlı əlavə addımların atılaca-

ğını vurğulamışdı: “Laçın şəhərinin təmsalında bunu deyə bilərəm ki, cəmi səkkiz ay ərzində şəhərin böyük hissəsi tamamilə bərpa edilib və yeddi yüzdən çox ailə üçün burada həm fərdi evlər, həm çoxmənzilli evlər hazırlanıb.

Laçın şəhərinin gələcək inkişaf planı ilə bağlı əlavə addımlar da atılacaq. Biz bu sahədə görüləcək işləri daim diqqət mərkəzinə saxlamalıyıq. Mənim gündəlik fəaliyyətimdə bu məsələ bu gün birinci yerdə dayanan məsələdir və biz daim bütün işlərə nəzarət edirik.

Dəfələrlə həm Laçından, həm də o vaxt işğal edilmiş digər rayonlardan köçkünlərlə görüşəndə onlara ürək-dirək verirdim, deyirdim ki, qayıdacağıq və Laçına daha gözəl evlər tikiləcək. Bax, belə də oldu. Ona görə sizin üçün və sizin kimi keçmiş köçkünlər üçün şərait ən yaxşı olmalıdır, ən gözəl olmalıdır ki, siz uzun əzəbli illərdən sonra burada rahat yaşayasanız. Biz çalışacağıq ki, bunu bundan sonra da təmin edək”.

Göründüyü kimi, “Böyük Qayıdış” inamla reallaşır, bütün işlər plan üzrə gedir. Şübhəsiz ki, bundan sonra da işlər sürətlə şəkildə gedəcək, işğaldan azad edilmiş ərazilər ölkənin ən abad guşələrindən birinə çevriləcək.

Yeganə BAYRAMOVA

Yaxın Şərq qarışdı Bir gündə iki hücum...

“5 milyon dollarlıq” Şükr öldürüldü...

Qeyd edək ki, İsrailin Livanın paytaxtı Beyrutun cənubunda, şüblərin sıx məskunlaşdığı Dahieh qəsəbəsinə hava zərbəsi nəticəsində ölənlərin sayının 3-ə yüksəldiyi bildirilib. Xarici mətbuatın məlumatına görə, İsrail ordusu verdiyi yazılı açıqlamada hücumun döyüş təyyarələri ilə edildiyini və öldürülən komandirin “Hizbullah” lideri Həsən Nəsrullahın “sağ əli” olduğunu bildirib. Əsl adı Fuad Şükr olan, Hacı Möhsün kimi tanınan şəxsin “Hizbullah”ın strateji quruluşunun rəhbəri olduğu söyleneir. O, İsrailə qarşı ötən ilin oktyabr ayından başlanan hücumlara, eyni zamanda iyulun 27-də Məcdel

Şəms bölgəsinə hücumla rəhbərlik edib. İlk məlumatlarda Livan təhlükəsizlik mənbələri “Hizbullah” lideri Həsən Nəsrullahın baş müşaviri Fuad Şükrün İsrailin Beyruta endirdiyi hava hücumundan sağ çıxdığını bildirsə də, sonradan onun öldürüldüyü dəqiqləşib. Qeyd edək ki, Fuad Şükr 1983-cü ildə Beyrutdakı ABŞ hərbi bazasına bomba hücumunda rol aldığı üçün rəsmi Vaşinqtonun xəbərdarlığına əsasən siyahıya alınmışdır. Bu hücumda 200-dən çox dəniz piyadası öldürülmüşdü və ABŞ hökuməti onun başına 5 milyon dollar mükafat təyin etmişdi.

Livan beynəlxalq ictimaiyyətə müraciət etdi...

Beyruta hava hücumunun ardından İsrail özünün hava təhlükəsizliyini təmin etmək üçün bəzi tədbirlərə əl atıb. Belə ki, İsrail Həderə şəhərinin şimalındakı hava məkanını bağlamaq qərarına gəlib. Livan isə məsələni qlobal müstəvidə həll etmək qərarındadır. Livanın xarici işlər naziri Abdullah Buhabib Beyrut-

BMT müharibənin qarşısını almağa çalışır

Beyruta edilən hava hücumuna beynəlxalq reaksiya da özünü göstərməyib. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş katibinin sözcüsü Stefan Dujarrik BMT Sülh Missiyasının və BMT-nin xüsusi koordinasiya Janin Hennis-Plaxartın iki ölkə arasında müharibənin qarşısını almaq üçün həm İsrail, həm də Livan rəsmiləri ilə danışıqlar apardığını bildirib.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi İsrailin Livanın paytaxtı Beyruta hücumuna görə beynəlxalq hüquq pozmağa ittiham edib. Bildirilib ki, bu hücum beynəlxalq hüququn ciddi şəkildə pozulmasıdır.

ABŞ Dövlət Departamenti-

nin sözcüsünün müavini Vedant Patel isə mətbuat konfransında İsrail və Livan arasında baş verənləri dəyərləndirərək İsrail və Livanlı rəsmilərlə davamlı danışıqlar aparıldığını bildirib. ABŞ-ın İsraili Livandan və Cəlan təpələri ilə sorhəd sayılan “mavi xətt”də gərginliyin artmasının qarşısını almaq istədiyini deyən Patel vurğulayıb ki, “diplomatiya ən yaxşı yoldur”: “İsrailin və Livanın mülki vətəndaşlarının evlərinə qayıtması, sülh və təhlükəsizlik içində yaşamasına imkan verəcək diplomatik üsulla çıxış yolunun tapılması üçün səylərimizi davam etdiririk.

İsrail ABŞ-dan icazə alıb?

Livana edilən hücumdan saatlar sonra HƏMAS lideri İsmayıl Haniyə İranın paytaxtı Tehran şəhərində öldürülüb. Haniyə və müharibəçisi İranın yeni seçilmiş prezidenti Məsud Pezeşkiannı andıçmə mərasimində iştirak etdikdən sonra İsrailin onun iqtisadiyyatına endirdiyi zərbə nəticəsində raketlə atəş nəticəsində öldürülüb. Qeyd edək ki, bir neçə gün

öncə İsrailin Məcd əş-Şəms ərazisinə edilən hücumdan İsrail rəhbərliyi “Hizbullah”ı və İranı şiddətli qisasla hədələmişdi. Bu mənada, hücumun İsrail tərəfindən həyata keçirilməsi ehtimal olunur.

Fələstin hərəkatının Livandakı nümayəndəsi Mahmud Tah məsələ ilə bağlı açıqlamasında

birinə çox yaxın bir yerdə həyata keçirildiyinə diqqət çəkən Mikati deyib: “Baş verənlər İsrailin beynəlxalq hüququ və insan haqlarının pozaraq mülki şəxslərə apardığı müharibə zəncirinin halqalarından biridir”.

Hücumun məsuliyyəti ilə bağlı məsələni beynəlxalq ictimaiyyətin öhdəsinə buraxacaqlarını vurğulayan Mikati beynəlxalq ictimaiyyəti öhdəliklərini yerinə yetirməyə, hücumları dayandırması üçün İsrailə təzyiq göstərməyə çağırıb.

İsmayıl Haniyənin öldürülməsinə görə məsuliyyətin İsrail və ABŞ-ın üzərinə düşdüyünü bildirib. Onun sözlərinə görə, aksiya Vaşinqtonla razılaşdırılıb. Onun sözlərinə görə, İsmayıl Haniyənin vurulması ABŞ-dan “yaşıl işıq” aldıqdan sonra həyata keçirilən “qorxaq bir aktıdır”. Tah İsrail və ABŞ administrasiyalarını buna görə məsuliyyət daşdırdığını vurğulayıb.

HƏMAS-ın məsələ ilə bağlı açıqlamasında bildirilib ki, hadisənin” baş vermə səbəbləri və miqyası araşdırılır, araşdırmanın nəticələri daha sonra açıqlanacaq.

Bəzi mənbələr isə İsmayıl Haniyəni öldürən raketin xarici dövlətin ərazisindən buraxıldığını iddia edib. Qeyd olunur ki, mərmilərin özündən deyil, başqa dövlətdən atılıb. “Nournews” portalı HƏMAS Siyasi Bürosunun rəhbərinin təyyarədən atılan raketlə öldürüldüyünü yazıb.

İsrail müharibəsi zamanı qaçqın düşüb. 1987-ci ildə Qəzza İslam Universitetini bitirib. O, 1989-cu ildə Birinci İntifadada iştirak etdiyi və HƏMAS üzvü olduğu səbəbilə həbs edilib. 1992-ci ildə azad edildikdən sonra o, 415 İslami Cihad və HƏMAS üzvlərindən ibarət qrupa qoşularaq, İsrail tərəfindən Cənubi Livana deportasiya edilib. Növbəti il o, Qəzzaya qayıdıb.

1999-2004-cü illərdə HƏMAS-ın baş katibi Şeyx Əhməd Yasinin apa-

rat rəhbəri vəzifəsində çalışıb. 2005-ci ilin dekabrında keçirilən və 25 yanvar 2006-cı ildə təkrarlanan Fələstin Qanunvericilik Şurasına seçkilərdə siyahıya başçılıq edib. HƏMAS-ın 132 yerdən 74-nü qazandığı seçkilər nəticəsində 16 fevral 2006-cı ildə Haniyə HƏMAS-ın baş nazirliyə namizədi elan edilib və fevralın 19-da baş nazir təyin olunub. O, 2006-cı ilin oktyabrında və 2007-ci ilin mayında sui-qəsdədən sağ çıxıb.

Vurğulandığı kimi, baş verənlər Yaxın Şərq üçün yenidən müharibə və qarşıdurma planlarının aktual olduğunu göstərir. Hətta ABŞ-ın və Rusiyanın təmsalında İsrailin atdığı addımların neqativ kimi dəyərləndirilməsi isə rəsmi Təl-Əvivin müharibə meydanını genişləndirmə planının bəyənilmədiyini deməyə əsas yaradır. Hazırda kifayət qədər qəliz kataklizmlərin içində boğulan bir dünyanı yenidən Yaxın Şərqə “sürükləmək” ağıllı sayıla bilməz - o baxımdan da, İsrailin həm Livan, həm də HƏ-

Netanyahunun sözsüz mesajı...

Beyruta edilən hücumdan sonra İsrail Baş Nazirliyinin Mətbuat İdarəsi baş nazir Benyamin Netanyahunun fotosunu heç bir mesaj olmadan paylaşmış. Mətbuat ofisindən paylaşılan fotoda Netanyahu İsrail Milli Təhlükəsizlik Şurasının sədri Tzaxi Xanəqbi, onun hərbi müşaviri Roman Qofman və bəzi rəsmilərlə görüşdə görünülənib. Heç bir izahat verilmədən paylaşılan fotoda Netanyahunun qırmızı kəbellə sabit telefonla danışdığı təsvir edilib.

İran müzakirələrə başladı...

Bu arada İran prezidenti Məsud Pezeşkiann HƏMAS lideri İsmayıl Haniyənin öldürülməsi ilə bağlı xəbərdarlıq edib. Bununla bağlı sosial media paylaşımında Pezeşkiann bildirib ki, Tehran terrorçu işğalçıları qorxaq əməllərinə görə peşman edəcəkdir: “İran İslam Respublikası öz ərazi bütövlüyünü, şərefini qoruyacaq və terrorçu işğalçıları qorxaq əməllərinə görə peşman edəcəkdir”. Qeyd edək ki, dünən İsmayıl Haniyənin dəfn mərasiminin də Tehrandə baş tutması planlaşdırılıb.

İranın Ali Milli Təhlükəsizlik Şurası (TŞ) HƏMAS-ın Siyasi Bürosunun rəhbəri İsmayıl Haniyəni öldürülməsi ilə bağlı fəvqəladə iclas keçirib. Məlumatla görə, İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) yüksək rütbəli zabitləri İslam Respublikasının Ali Rəhbəri Əli Xaməneinin iqtisadiyyatında keçirilən görüşdə iştirak ediblər.

Nə ABŞ, nə də Rusiya “bəyəndi” ...

MAS-la qarşıdurmalarda meydana köməksiz qalma ehtimalı ortaya çıxır. Bu isə müharibə meydanının genişlənməsi ilə yanaşı, həm də uzunmüddətli döyüşlərin başlama ehtimalını irəli sürür...

SADİQ

Türkiyədən başsağlığı...

Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyi Tehrandə evinə hücum nəticəsində öldürülən HƏMAS lideri İsmayıl Haniyənin vəfatı ilə bağlı başsağlığı mesajı yayıb. “Biz HƏMAS-ın Siyasi Bürosunun rəhbəri İsmayıl Haniyənin Tehrandə sui-qəsd nəticəsində öldürülməsini pisləyirik. Haniyə kimi yüz minlərlə şəhid verən Fələstin xalqına öz vətəninə, öz dövlətinin damı altında sülh içində yaşayacağına bilməsi üçün başsağlığı veririk. Netanyahunun hökumətinin sülhə nail olmaq niyyətində olmadığını bir daha üzə çıxırdı. Bu hücum həm də Qəzzadakı müharibəni regional səviyyəyə yaymaq məqsədi daşıyır. Əgər beynəlxalq ictimaiyyət İsraili dayandırmaq üçün addım atmasa, regionumuz daha böyük münaqişələrə üzvləşəcək. Türkiyə Fələstin xalqının haqq işini dəstəkləməyə davam edəcəkdir”, - deyən mesajda deyilir.

Keçmiş baş nazir...

Xatırladaq ki, Tehrandə öldürülən İsmayıl Haniyənin ailəsi də yaxın zamanlarda hücumla məruz qalmışdı. Bu ilin aprelin 10-da İsrail ordusu Qəzza şəhərinin qərbində yerləşən Əş-Şəti Qaçqınlar Düşərgəsinin sakinləri və yaxınları ilə Fitr bayramını qeyd etməyə gedən İsmayıl Haniyə ailəsinin çoxlu üzvünün olduğu avtomobili atəşə tutmuşdu. Hücum nəticəsində Haniyənin 3 oğlu və 4 nəvəsi həyatını itirmişdi. İsmayıl Haniyə özü isə 1963-cü ildə Qəzza zolağındakı Elşəti qaçqın düşərgəsində anadan olub. Ailəsi 1948-ci ildə Ərəb-

İndiyədək Rusiya-Ukrayna müharibəsi əsasən artan aqressiv dinamika fonunda davam edib. Ayrı-ayrı ölkələrdən və liderlərdən atəşkəsə, sülh danışıqlarına çağırışlar edilsə də, bu, baş tutmayıb. Xüsusilə də Ukrayna təcavüzə məruz qaldığını əsas götürməklə, atəşkəs üçün ilkin mövqeyindən geri çəkilməyib.

Ancaq son günlərdə sonu görünməyən müharibə ilə bağlı yeni

Kiyev sülh istəyir...

gəlişmələr müşahidə edilməkdədir. Bu gəlişmələrdə əsas məqam isə Ukrayna rəsmilərinin səsləndirdikləri sülh çağırışlarıdır. “Kiyev Rusiya-Ukrayna münasibətinin həlli ilə bağlı Moskva ilə danışıqlar aparmağa hazırdır”. Bunu son olaraq Ukrayna Prezident Ofisinin müşaviri Mixaylo Podolyak NV-yə müsahibəsində bildirib.

Ukrayna “U” dönüşü edir?

M.Podolyakin ifadə etdiyi fikirlər son günlərdə Ukraynadan gələn sülh çağırışlarına aid yeganə nümunə deyil. Bundan əvvəl sülh mövzusunda Çinə səfəri zamanı Ukrayna xarici işlər naziri Dmitri Kuleba çinli həmkarı Van İ ilə görüşündə danışıbmışdı. O, ölkəsinin mövqeyini ifadə edərək bildirib ki, Ukrayna tərəfi Rusiya ilə danışıqlara hazırdır. “Ukrayna Rusiya tərəfi ilə dialoq və danışıqlar aparmağa hazırdır. Əlbəttə, danışıqlar ədalətli və davamlı sülhə nail olmaq üçün rəasional olmalı və praktiki əhəmiyyət kəşb etməlidir”, - deyə Kuleba Van İ ilə görüşündə vurğulayıb. Ümumiyyətlə, bildirilir ki, Ukrayna xarici işlər nazirinin Çinə baş tutan səfərinin əsas məqsədi bu ölkənin sülh prosesi ilə bağlı mövqeyini öyrənmək olub. Burada böyük iqtisadi potensiala malik Çinin Rusiya ilə yüksək səviyyədə olan münasibətləri əsas götürülür. Çinin mövqeyi sülh prosesinin səmərəliliyinə böyük dərəcədə təsir göstərə bilər. Ukraynada bunu yaxşı anlaşırlar və buna görə də Asiya nəhəngini proseslərə cəlb etməyə nail olmaq istəyirlər.

Ukraynanın sülh istəyi, həmçinin ən yüksək səviyyədən - prezident Volodimir Zelenskinin dilindən səsləndirilib. Ukraynanın dövlət başçısı Kiyevin rəsmi Moskva ilə danışıqlara hazır olduğunu deyib. Zelenski bildirib ki, rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə istənilən vaxt görüşməyə hazırdır. O, bununla bağlı fikirlərini iyulun 21-də BBC yayım korporasiyasına müsahibəsində ifadə edib. Ze-

lenskinin bu bəyanatı Ukraynanın mövqeyində “U” dönüşünə açıq-aşkar işarədir. Qeyd edək ki, Ukrayna rəhbərliyi tərəfindən zamanında belə bir danışıq formatını istisna edən sənəd imzalanıb. Həmin sənədə istinad edən Zelenski həmişə Rusiya ilə danışıqların mümkünlüyünü heç yaxına da buraxmırdı. Xatırladaq ki, o, bir qayda olaraq Qərbi Ukraynanı hərbi cəhətdən daha güclü şəkildə dəstəkləməyə, uzaq mənzilli silahlar tədarük etməyə, həmin silahlarla Rusiya ərazilərinə zərbələr endirilməsinə razılıq verməyə çağırırdı. Təxminən bir ay bundan əvvəl Volodimir Zelenskinin təşəbbüsü ilə İsveçrənin Bürqenstok şəhərində “Ukrayna üzrə sülh konfransı” keçirildi. Bu konfransla bağlı Zelenski xeyli müddət əvvəl bütün dünya dövlətlərinə müraciət ünvanlamışdı. Müraciət olunanlar arasında G7, G20 və BRICS ölkələri də var. Ümumilikdə, dövlətlər siyahısında dünyanın 120 ölkəsindən 160 nümayəndə heyəti yer alırdı. Həmin konfransda əsas mövzu yenə də Ukraynanın müqavimətini gücləndirmək və bu

məqsədlə dəstəyi artırmaq idi.

Daha bir məqamı yada salaq. Bir müddət bundan əvvəl Rusiya prezidenti V. Putinin hazırkı təmas xəttini saxlamaq şərti ilə döyüşləri dayandırmağa hazır olması ilə bağlı məlumatlar yayıldı. Amma Ukrayna prezidentinin buna cavabı sət oldu. O, Rusiya ilə atəşkəsə dair razılıq əldə etmək imkanını nəzərdən keçirmədiklərini bildirdi.

Bos Rusiya-Ukrayna müharibəsinin arxa fonunda nə baş verir ki, Ukrayna-

nın rəsmiləri müharibənin davam etdirilməsinin zəruriliyi ritorikasıdan sülh çağırışlarına keçiblər və belə demək mümkündürsə, indi onlar öz ölkələri tərəfində ABŞ-ın rəhbərliyi ilə müharibə koalisiyası deyil, Çinin dəstəyi ilə sülh

Buna təsir göstərə biləcək bəzi amilləri sadalamaq mümkündür. Belə bir ehtimal var ki, Ukrayna hakimiyyəti artıq dünyanın, hətta koalisiya dövlətlərinin uzanan müharibədən bezdiklərinin fərqindir. Bir vaxtlar Qərbdən gələn açıqlamalarda bildirilirdi ki, Rusiyaya qarşı tətbiq olunan sanksiyalar bu ölkənin nəfəslə-

həmrəyliyi yaratmağa səy göstərirlər? Belə çıxır ki, artıq Zelenski və onun yaxın çevrəsi müharibənin davam etdirilməsi perspektivinin daha ağır fəsadlara gətirib çıxaracağını dərk etməyə başlayıblar.

Yeni situasiyanı şərtləndirən amillər

zində Braziliya və Çin Ukrayna ilə bağlı alternativ sülh konfransının keçirilməsini təklif edirlər. Onların səsləndirdikləri arqumentlər daha əsaslı görünür: Sülh forumları Moskvanın iştirakı ilə keçirilməlidir, əks halda arzulanan sülh həmişə əl-çatmaz olacaq. Yeri gəlmişkən, Çexiya prezidenti Petr Pavel də oxşar fikirlər səsləndirib. O “CTK” agentliyinə müsahibəsində bildirib ki, Rusiya və Çinin iştirakı olmadan Ukraynada sülh danışıqlarının heç bir mənası yoxdur.

Ukraynanın “U” dönüşü etməsinə təsir göstərə biləcək səbəblər sırasında ABŞ-da noyabrda keçiriləcək seçkilərlə bağlı yaranan yeni situasiyaya da diqqət çəkmək mümkün deyil. Yaxın günlərdə demokratlar seçkilərə Ağ Evin hazırkı sahibi Co Baydenin namizədliyi ilə gedirdilər. Səhhəti səbəbindən o, seçki marafonundan geri çəkilib. Hazırda seçki marafonunun əsas favoriti respublikaçıların təmsilçisi, sabiq prezident Donald Tramp görünür. C.Baydenin Qərbdə Ukraynaya dəstək koalisiyasının formalaşmasında mühüm rol oynadığını heç kəs dana bilməz. O, Ukraynanı daim müqavimətə həvəsləndirirdi. Donald Tramp isə Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılmasını zəruriliyini öne çəkir. Təbii ki, Zelenski və onun yaxın çevrəsi bu faktı da nəzərə almaya bilməz.

Mübariz FEYİZLİ

Məxfi müharibə ssenaris...

Almaniya - Rusiya müharibəsi gündəmdə

İkinci Dünya müharibəsinin əsas cəbhəsi Almaniya ilə Rusiyanın aparıcı qüvvə təşkil etdiyi keçmiş SSRİ arasında açılmışdı. Dəhşətli müharibə Almaniyanın məğlubiyyəti və bir sıra ağır şərtləri qəbul etməsi ilə nəticələndi. Son vaxtlarda transmilli mediada yayılan xəbərlərdən o qənaət hasil olur ki, köhnə rəqiblər Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda yenidən öz aralarında cəbhə açə bilər. Bu barədə ehtimalları “İnfoBRICS” portalının şərhçisi Draqolyub Bosniçin dərc etdiyi məqalədə yer alan faktlar daha da gücləndirir

Ukraynaya ən çox yardım göstərən ikinci ölkə

Rusiya-Ukrayna müharibəsinin lap əvvəlindən Almaniya həmişə Qərbdə Rusiyaya qarşı formalaşan koalisiyanın ön sıralarında dayanıb. Bu ölkədən davamlı olaraq Ukraynaya maliyyə və hərbi dəstək çağırışları gəlir. “Ukraynanın Qərbin davamlı dəstəyinə ehtiyacı var”. Bu sözlər Almaniya kansleri Olaf Şoltssa məxsusdur. Kansler bir qədər bundan əvvəl keçirdiyi məsul görüşlərindən birində deyib ki, Almaniya yardıma davam edəcək, bununla yanaşı, Avropa İttifaqında həmrəyliyə ümid edir: “Biz Ukraynaya hərbi yardım göstərməliyik. Almaniyanın indiyədək Ukraynaya göstərdiyi yardım 28 milyard avro təşkil edib. Bilirsiniz ki, Almaniya bu il 7 milyard avrodan çox büdcə ayırıb. Mənim mövqeyim ondan ibarətdir ki, biz lazım olduğu qədər dəstəyi davam etdirməliyik, bu təkcə Almaniya deyil, bütün Avropa İttifaqına aiddir”.

Ümumiyyətlə, Almaniya Rusiyaya qarşı Qərbdə qurulan koalisiya daxilində Ukraynaya daha çox həcmdə dəstək göstərən ikinci ölkədir. Ayrılan vəsaitlər əsasən Ukraynanın hava hücumundan müdafiə sisteminin möhkəmləndirilməsinə, zirehli döyüş maşınlarının alınmasına, təlimlərə, hərbi texnikanın təmirinə və logistika məqsədlərinə yönəldilib.

Almaniya Müdafiə Nazirliyi isə Ukraynaya yardım göstərmək üçün hökumətdən əlavə 3,8 milyard avro istəyib. “Bild am Sonntag” nəşrinin məlumatına görə, Almaniya Müdafiə Nazirliyi bu maliyyə ilində Ukraynaya yardım üçün əlavə 3,8 milyard avroya ehtiyac olduğunu bildirib. Qəzet qeyd edir ki, Almaniya hökumətinin bu il Kiyevə hərbi dəstək üçün ayırdığı 7,1 milyard avrodan demək olar ki, hər şey paylanıb, yeni silah və ya sursatların alınmasına isə cəmi 300 milyon vəsait qalıb.

Almaniya Rusiyaya qarşı açıq müharibəyə doğru?

Göründüyü kimi, kansler Olaf Şoltsun təmkinli açıqlamaları bir işə yaramır. O, hər nə qədər özünü müharibədən uzaq durmağa çalışan bir lider kimi göstərməyə çalışsa da, alt qatda Almaniyanın Rusiyaya daha sarsıdıcı zərbələr vurulmasının tərəfdarı olduğu aydın seziilir. Ukraynaya müxtəlif təyinatlı dəstəyi artırması, silahları ilə Rusiya ərazilərinin vurulmasına icazə verməsi əslində Almaniyanın bu və ya digər formada Rusiya ilə müharibəyə doğru addım atdığını deməyə əsas verir. Bir sıra nəşrlərin analitik təhlilləri və rəsmilərin açıqlamaları bu qənaəti daha da möhkəmləndirir. “Almaniyanın rəhbərlik etdiyi Avropa Birliyi Rusiya ilə silahlı münaqişəyə hazırlaşır. Bunu Berlinin yüz minlərlə Qərb hərbiçisini Rusiya sərhədinə köçürmək planı sübut edir”. Belə bir açıqlama ilə “İnfoB-

RICS” portalının şərhçisi Draqolyub Bosniç çıxış edib. “Deyəsən, Avropa siyasi elitası yenidən öz köhnə yollarına qayıdır. Almaniya Şərqi Avropada Rusiya təhlükəsinə qarşı çıxmaq üçün 800 min NATO əsgərini yerləşdirməyə hazırlaşır”, - deyə məqalədə qeyd olunub. Bosniç bildirib ki, Avropa Birliyi tədricən Rusiya ilə münaqişə üçün yaradılmış hərbi ittifaqa çevrilir.

Qeyd edək ki, məxfi müharibə ssenarisində barədə hələ bir neçə ay bundan əvvəl də xarici nəşrlərdə məlumatlar yayılmışdı. “Almaniya Rusiya ilə NATO arasında 2025-ci ilin yayında başlaya biləcək müharibəyə hazırlaşır”. Bu barədə Almaniyanın “Bild” nəşri Bundesverin məxfi müharibə ssenarisində sənədinə istinadən cari ilin yanvarında yazmışdı. “Bundesverin məxfi sənədinə əsasən, “X” günündə, NATO Baş Komandanı Şərq cinahına 300 min əsgərin, o cümlədən 30 min Bundesver əsgərinin yerləşdirilməsi ilə bağlı əmr verəcək”, - deyə materialda bildirilirdi. Toqquşmanın baş verə biləcəyi ən çox ehtimal olunan

Olaf Şoltsun təmkinli açıqlamalarına rəğmən...

Almaniyanın Ukraynaya artan dəstəyi fonunda kansler Olaf Şoltsun Rusiyada qııcı yaratmaqdan çəkinməsi də diqqətdən kənarda qalmır. O, Ukraynaya dəstəyin davam etdirilməsinin zəruriliyini vurğulasa da, ehtiyatlı davranmaqda da bir fayda görür. Məlum olduğu kimi, rəsmi Kiyevin əsas tələblərindən biri NATO üzrə tərəfdaşlarının tədarük etdikləri silahlarla Rusiya ərazilərinin dərinliklərinə zərbələr endirilməsinə icazə verilməsi ilə bağlıdır. Hətta Ukraynaya dəstək üçün hərbiçilərin göndərilməsi barədə də çağırışlar var. Bu çağırış özünü kollektiv Qərbin “şahini” qis-

yer kimi isə Belarus və Kalininqrad vilayəti arasında yerləşən Suvalki dəhlizi olaraq göstərilir.

Rəsmi qurumlardan gələn açıqlamalar mediaya sizə məxfi məlumatların heqiqiliyənə inamı artırır və müharibə ehtimallarını daha da qotələşdirir. “Almaniya 2029-cu ilədək Rusiya ilə müharibəyə hazırlıq görməlidir”. Bunu Almaniyanın müdafiə naziri Boris Pistorius bildirib. “Bunun üçün Berlin kadr hazırlığına, maddi və maliyyə komponentlərinə diqqət yetirməlidir”, - deyə nazir qeyd edib.

Pistorius deyib ki, Rusiyanın Ukraynada qələbə qazanması Berlinə Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə hərbi və maliyyə yardımından daha baha başa gələcək. O qeyd edib ki, məcburi hərbi xidmətin bərpası Almaniya üçün aktuallaşır.

Hələlik Rusiya rəsmiləri Almaniyaadan gələn yeni müharibə xəbərlərinə bu ölkəyə keçmiş xatırlatmaqla kifayətlənirlər. “Almaniya hakimiyyətinin Rusiya ilə müharibəyə hazırlıqla bağlı bəyanatları həm Brüsseli, həm də Vaşinqtonu sevindirmək zərurəti ilə bağlıdır”. Bunu Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib.

“Almaniya İkinci Dünya müharibəsindən sonra suverenlik və müstəqil olmaması baxımından həmişə böyük problemlər yaşayıb. Və bu kəsir çərçivəsində,

Rusiya ərazisinə nüfuz etməsinə icazə verməyəcəyik”, - deyə kansler bəyan edib.

Bu arada Olaf Şoltsun “Veymar üçbucağı”nda fikir ayrılığı nümayiş etdirməsini də xatırlamaq yerinə düşər. Bu çərçivədə tərəfdaş ölkələr, xüsusilə də Fransa Almaniya-dan Ukrayna üçün “Taurus” raketlərinin tədarükünü istəyib. Kansler Makronun təqdimlərinə dözümlü yanaşsa da, öz cavabı ilə onu mayus edib. Belə ki, Almaniya lideri, cavab olaraq daim vurğulayıb ki, bu uzamqənizli silahların Ukraynaya göndərilməsi münaqişənin daha da kəskinləşməsinə səbəb ola bilər.

Bununla belə, Almaniya kanslərinin təmkinli, açıq müharibə ritorikasıdan uzaq açıqlamalarına rəğmən, federal hökumət Ukrayna ordusuna verdiyi silahların istifadəsinə qoyulan məhdudiyyətləri ləğv edib. Belə ki, Almaniya Ukraynaya tədarük etdiyi silahlarla Rusiya ərazisindəki hədəflərə zərbə endirməyə icazə verib.

əlbəttə ki, alman hakimiyyətləri Brüsseli, “Vaşinqton partkomu”nu və NATO-da Stoltenberqi razı salmalıdırlar. Buna görə də Almaniya hakimiyyəti müxtəlif səviyyələrdə bəyanatlar vermək üçün yarışır”, - deyə Pes-

Rusiya keçmişi xatırladır...

kov bildirib.

D.Peskovun Almaniya rəsmilərinin müharibə açıqlamalarına keçmiş xatırlatmaqla cavab verməsi ritorik bir yanaşmadır. Almaniya müharibə ritorikasının gündəmə gəlməsi həm də İkinci Dünya müharibəsindəki məğlubiyyətin əvəzinə çıxmaq istəyindən qaynaqlandığı şübhəsizdir. Peskovun cavabı isə o anlama gəlir ki, keçmiş dərslərini unutmaq olmaz...

Mübariz ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatıyayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

İdman

“Azərbaycan Olimpiya Evi”ndə idmançılarımızla görüş keçirilib

XXXIII Yay Olimpiya Oyunları çərçivəsində Parisdə fəaliyyət göstərən “Azərbaycan Olimpiya Evi”ndə ölkəmizi sevənlər və idmançılarımızı dəstəkləyən

müxtəlif xalqların, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri ilə Azərbaycan idmançıların görüşü keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycanın gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov, Azərbaycan Cüdo Federasiyasının Prezidenti, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev, idman nazirinin müavini Mariana Vasileva, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) baş katibi Azər Əliyev, MOK-un vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə, UNESCO yanında daimi nümayəndə Elman Abdullayev, Olimpiya və dünya çempionları, bir çox beynəlxalq təşkilatın, müxtəlif ölkələrin rəsmi nümayəndələri, “Paris-2024” Oyunlarında ölkəmizi təmsil edən idmançılar və onların məşqçiləri, yerli ictimaiyyətin və Azərbaycan diasporunun nümayəndələri, jurnalistlər tədbirdə iştirak ediblər.

Tədbir iştirakçıları arasında Olimpiya Oyunlarının qızıl medalını qazanmış Hidayət Heydərov diqqət mərkəzində idi. Tədbir iştirakçıları çempionla söhbət etməyə can atırdılar.

İdmançılarımızla görüşə gəlmiş Marselen Dali (Marcelin Dally) beynəlxalq təşkilatın rəsmisi olsa da, tədbirdə məhz Azərbaycanın dostu kimi iştirak etdiyini bildirib. Dali idmançılarımıza yeni qələbələr arzulayıb.

Tədbir çərçivəsində “Azərbaycan Olimpiya Evi”nin qonaqlarına ölkəmizin Olimpiya tarixi, mədəniyyəti, eləcə də Olimpiya Oyunlarında iştirak edən idmançılarımızdan bəhs edən nəşrlər nümayiş etdirilib və iştirakçılara hədiyyə olunub.

Qonaqlar, həmçinin Azərbaycan Olimpiya evində quraşdırılmış monitorda Olimpiadanın 3x3 basketbol yarışlarında Azərbaycan-İspaniya oyununu birlikdə izləyiblər.

Tədbirin bədii hissəsində müğənni Mərdan Kazımov və qrupu milli musiqi nümunələrini təqdim edib. Tədbir iştirakçıları musiqi qrupu ilə birlikdə “Yaşa Azərbaycan!” mahnısını ifa ediblər. Olimpiya və Avropa çempionlarımızın birlikdə səsləndirdiyi “Biz çempionuq” (We are champions) mahnısı alqışlarla qarşılanıb.

“Azərbaycan Olimpiya Evi” XXXIII Yay Olimpiya Oyunları müddətində fəaliyyət göstərəcək və burada idmançılarımızın qələbələri qeyd olunacaq.

Azərbaycan XXXIII Yay Olimpiya Oyunlarında 48 idmançı ilə 15 idman növündə təmsil olunur.

Alpinistimiz dünyanın 13-cü zirvəsini fəth edib

ki, idmançı dağa qalxan zaman süni oksigen balonundan istifadə etməyib.

Karakorum dağ massivində yerləşən bu zirvə dünyanın 13-cü hündür zirvəsidir. Bu fəth İ.Aşurlının səkkizminlik zirvəsi olub.

O, daha əvvəl, iyulun 10-da Pakistan ərazisində yerləşən Qərbi Himalayın ən hündür zirvəsi hesab edilən Nəqqa Parbata da süni oksigendən istifadə etmədən qalxmışdı.

raqçı arasında üçüncü olub. Məsafəni 7 dəqiqə 59,23 saniyəyə qət edən avarçəkən C finalına vəsiqə qazanıb.

Qeyd edək ki, Paris-2024 avqustun 11-də başa çatacaq.

Paris-2024: Azərbaycan avarçəkəni 3-cü olub

Akademik avarçəkəmə üzrə Azərbaycan millisinin üzvü Diana Dımçenko Fransanın paytaxtı Parisdə keçirilən Yay Olimpiya Oyunlarında növbəti dəfə çıxış edib.

“Report”-un turnirə ezam olunmuş əməkdaşı xəbər verir ki, o, 2000 metr məsafəyə fərdi yarışda 6-12-ci yerlər uğrunda mübarizəyə qoşulub.

Dımçenko C/D yarımfinalında altı işt-

Azercell “Nömrə sifariş” xidmətini təqdim edir

Artıq müştərilər almaq istədikləri nömrənin satışa çıxarılmasını gözləmədən onu sifariş edə biləcəklər

Azercell 31.07.2024 tarixindən etibarən “Nömrə sifariş” xidmətini təqdim edir. Belə ki, müştərilər istədikləri nömrənin satışa çıxarılmasını gözləmədən www.azercell.com-un yeni funksiyası üzərindən Azercell nömrəsinin satışa hazırlanmasını sifariş edə biləcəklər.

Onu da qeyd edək ki, nömrə sifariş xidməti tamamilə ödənişsizdir.

Bunun üçün müştəri almaq istədiyi nömrəni www.azercell.com saytında axtarış pəncərəsinə daxil etməlidir. Hal-hazırda satışda olmayan, lakin hazırlana biləcək nömrə üçün yeni bir səhifə açıla-

İstədiyini nömrəni öncədən sifariş et!

azercell.com

yuxarı olan bütün Azercell nömrələrini onlayn qaydada 12 ayadək faizsiz taksitlə əldə etmək imkanına malikdirlər.

Daha ətraflı məlumat almaq və bu yenilikdən yararlanmaq üçün sadəcə www.azercell.com səhifəsinə müraciət etmək kifayətdir.

Düşmənin gözüylə

“Əmir Teymur hündürboy və düz qamətli idi. Fiziki cəhətdən olduqca güclü, xaraktercə cəsarətli adam idi. Zahiri görünüşcə enli kürəyi, uzun qolları, mütəmadi məşqlər nəticəsində sahib olduğu mükəmməl bədənə vardı. Onun gözlərində qorxu adlı bir şey yox idi. Yaşı yetmişə yaxın olsa da, ruh aydınlığını, bədəninin möhkəm qaya kimi dözümlüliyini, xarakterinin mərdliyini, qorxmazlığını qoruyub saxlayırdı... İgid əsgərlərin dostu idi. İnsanlar ona hörmət və itaət göstərirdilər...”

Maraqlısı odur ki, bu sətirlər Teymurun katiblərinin, mirzələrinin yazdığı hansısa bir salnamədən deyil. Bu yazının müəllifi Əmir Teymuru özünə və xalqına düşmən bilən Dəməşqli tarixçi Əhməd ibn Ərəbşahdır.

Bu ərəb tarixçisi vətəni Dəməşqin Teymur ordusu tərəfindən dağıdılmasının şahidi olsa da, həqiqəti yazmaqdan özünü saxlaya bilməyib. Savaş zamanı Teymurun əsir götürdülərinin içində o da vardı. Əsirlikdə olarkən o, hökmdarı şəxsən görmək imkanı qazanır. Onun yazdığı “Teymur tarixində tale möcüzələri” kitabının Teymurilər dövlətinə qəzəblə dolu olması tarixsevərlərə məlumdur. Lakin düşmən

Cəsur döyüşçü

Teymurun əsas özəlliklərindən biri də onun ən qızğın döyüşlərdə belə şəxsən iştirak etməsi idi. 1362-ci ildə Sistan vilayətində döyüş zamanı dəstəsiylə birgə pusquya düşən hökmdar qəfil hücumla məruz qalır və atışma zamanı bir neçə ox yarası alır. Nəticədə onun sağ ayağı zədələnir, Teymur ömrünün axırınadək axsayır.

Tarixi mənbələr göstərir ki, ayağının zədələnməsinə və bir neçə barmağını itirməsinə baxmayaraq əmir yenə döyüşlərə şəxsən qatılırdı. Bir dəfə tarixin indiyə qədər də unutmadiğı bir hadisə baş verir. 1380-ci ildə Teymurilərin vassal asılılığında olan Ürgənc bölgəsində mərkəzi hakimiyyətə qarşı üsyan qaldırılır. Əmir Teymur öz ordusu ilə Ürgənci mühasirəyə alır. Şəhər dargası Yusif Sufi əsgərlərinin sayca az olduğunu əsas götürərək məsələni duella həll etməyi təklif eləyir. Orta əsrlərdə belə bir qayda vardı, bəzən kütləvi qırğın olmasın deyə iki sərkərdə

Əmir Teymur 1336-cı ilin 9 aprel tarixində Orta Asiyada yerləşən Keş (hazırda Şəhrisəbz, Özbəkistan) şəhərinin yaxınlığında Hoca İlqar kəndində dünyaya gəlib. Böyük sərkərdənin uşaqlıq və gənclik illəri Keş dağlarında keçib. Gənc olarkən Teymur ov etməyi, at çapmağı, nizə tulla- mağı, ox atmağı və qılınc oynatmağı çox sevirdi. O, hələ uşaq vaxtlarından hərbi oyunlara böyük maraq göstərirdi. Atası Turğayın yanında qulluq edən atabəylər 10 yaşından etibarən kiçik Teymurun tərbiyəsi

gözüylə baxması Teymurun şəxsiyyətinə rəğbət bəsləməyinə mane olmamışdı.

Teymurun uşaqlığı və gəncliyi haqqında məlumatlar çox azdır. Bəzi mənbələrə görə, onun atası tayfa başçısı, yaxud alimənsəb dövlət xadimi olub. Buna görə də Teymur hələ uşaqlıqdan yüksək səviyyəli hərbi təlimlər keçmiş, hərbi sənətinin incəlik-

lərinə yiyələnmışdi. Bir sözlə, gələcəyin fəatehi o dövrdə türk döyüşçülərinin işlətdiyi hər fəndi bilirdi: qaçan ata minib-düşmək, at belində yay-ox

təkbətək döyüşə çıxırdı. Yaşı qırxı ötmüş Teymur duel təklifini qəbul edir və meydana atılaraq, az qala oğlu yaşında olan Yusifi döyüşə çağırır. Salnaməçi yazır ki, Teymur qoşunların əhatələdiyi meydanın ortasında dayanaraq Yusifi gözləyirdi. Ancaq Ürgəncin başçısı daha gənc və sağlam olmasına baxmayaraq son anda Teymurla üz-üzə gəlməkdən imtina etdi. Bu hadisə ölkədə böyük səs-küyə səbəb oldu, əhali üsyan qaldıraraq Yusifi devirdi və şəhər qapılarını Teymurun üzünə açdı. Təkcə bu fakt Əmir Teymurun necə rəşadətli döyüşçü olduğunu sübutudur.

Toxtamış xanla böyük müharibə zamanı ağır yaralansa da, Teymur döyüşlərdə iştirakını davam etdirib. Böyük fəateh o zaman artıq yaşlanmışdı. Növbəti döyüşlərin birində oxları tükenən hökmdar nizesini işə salır və deyilənə görə, nizə qırıqlana qədər vuruşur. Həmin vaxtda hökmdar artıq əlli yaşını keçmişdi.

Əmir Teymur 1405-ci ildə Çinə yürüşü zamanı Otrar şəhərində vəfat edib.

ilə məşğul olmağa başlayırlar. Onlar Teymura idman oyunlarını, hərbi sənətinin sir- lərini dərinləndirən öyrədirlər. Olduqca cəsur və təmkinli insan olan Teymurun ayıq başla dərin mühakimə yürütmək qabiliyyəti vardı. Məhz buna görə də o, ən çətin anlarda düzgün qərar qəbul etməyi bacarırdı. Teymur barədə tarixi mənbələrdə olan ilk məlumatlar 1361-ci ildən etibarən onun siyasi fəaliyyətə başlaması ilə meydana çıxır.

atmaq, həm qılınc, həm də nizəylə vuruşmaq. Ərəbşah yazır ki, o, atlar haqqında çox məlumatlı idi və yaxşı atı bir baxışla tanıya bilirdi.

Əmir Teymurun hündürboy və güclü döyüşçü olduğunu bütün mənbələr qeyd edir. Oxçılarının sinəyə qədər çəkə bildiyi gər kaman kırışını Teymur gözünün kənarına qədər dər- taraq çox uzaq hədəfləri vura bilirdi.

Sərkərdə və hikmət sahibi

Teymurun imperiyası müasir Özbəkistan, Tacikistan, Qırğızistan, Cənubi Qazaxıstan, Türkmənistan, İran, Əfqanıstan, Pakistan, Şimali Hindistan, İraq və Qafqaz ərazilərini əhatə edirdi. 1370-ci ildə Bəlxdə qurultay keçirilmiş və bacarıqlı, ağıllı sərkərdə Teymur Turan əmiri seçilmişdi.

1376-cı ildə Teymurun ordusu Xarəzm, 1384-cü ildə isə Seistan və Zabulistanı (Əfqanıstanın cənub-qərbi) ələ keçirib. 1393-cü ildə Bağdada, 1395-ci ildə Qızıl Ordaya (Dəşti-Qıpçaq), 1398-ci ildə isə Dehli sultanlığına qarşı yürüşə çıxıb.

1401-ci ildə Teymurun qoşunları Dəməşqi tutur, 1402-ci ildə isə Osmanlı sultanı İldırım Bəyazid döyüşdə məğlub edilir. Nəticədə bir zaman xəlifə Osman tərəfindən tərtib olunmuş “Qurani-Kərim” kitabı (“Osmanın Quranı” adı ilə tanınır) qənimət kimi Səmərqəndə gətirilir.

Demək olar, bütün Teymuri hökmdarların sufi müəllimləri vardı. Əmir Teymurun əsas iki ustadı olub: Mir Seyid Bərkək və Səid Kulal. Teymur sufiilərlə söhbətləşməyi sevər, sarayda sufi məclisləri təşkil edərdi. Beləcə, sufi ustalarına ehtiramla yanaşan böyük sərkərdə mənəvi aləminə ilahi eşqlə, ruhani söhbətlərlə zənginləşdirmiş.

Murad Köhnəqala

“Bakcell”in dəstəyi ilə qadınlar üçün İKT üzrə təlimlər başladı

“Bakcell” şirkətinin dəstəyi ilə qadınların İKT üzrə bilik və bacarıqlarının artırılmasına yönəlməş xüsusi təqəüd proqramı davam edir. Proqram çərçivəsində iki ay

müddətində baş tutacaq ixtisas təlimlərinə start verilib.

“Maya Hacıyeva adına İKT bacarıqları” təqəüd proqramı “Women in Tech” (WIT) beynəlxalq təşkilatı və Təhsilin İnkişafı Fondunun (TİF) birgə təşkilatçılığı, “Bakcell” şirkətinin dəstəyi ilə həyata keçirilir. Seçim mərhələsinə uğurla keçmiş 15-45 yaş aralığında olan xanımlar iki ay ərzində UX/UI dizayn, kibertəhlükəsizlik, rəqəmsal marketing və digər ixtisaslara yiyələndikdən sonra işlə təmin olunaçaqlar.

Təqəüd proqramına dəstək göstər- məkə əsas məqsədimiz Azərbaycan xanımları arasında informasiya texnologiyala-

rı sektoruna dair məlumatlılıq səviyyəsini yüksəltmək, onları gələcəkdə bu sahə üzrə karyera qurmağa həvəsləndirməkdir. Şirkətimiz özünü inkişaf etdirməyə həvəslə olan xanımlara hər zaman dəstək göstərməyə hazırdır”, - deyə “Bakcell”-in baş icraçı direktoru Klaus Müller bildirib.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317
Tiraj: 4498
Sifariş: 1735
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.

Məsul nəvbəti:

Yeganə Bayramova